

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné výchovy

MOJE KRAJINA

Krajinářská tvorba Moravsko - slovenského pomezí novější doby

Diplomová práce

Knihovna JU - PF

3115172726

Autor: Lenka Jahodová

Aprobace: ZUŠ – VV

Vedoucí diplomové práce: Ak. mal. Roman Kubička

Datum odevzdání: duben 2006

South Bohemian University in České Budějovice
College of Education
Department of Art

MY LANDSCAPE

The modern landscape painting work of the Moravian – Slovak border area

Diploma work

Author: Lenka Jahodová

Teaching qualification: ZUŠ – VV

Supervising teacher: Ak. mal. Roman Kubička

Submission date: April 2006

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 26. 4. 2006

Jaludová

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat ak. mal. Romanu Kubičkovi za pomoc a odborné vedení diplomové práce.

Dále pak děkuji PhDr. Pavlu Popelkovi CSc., řediteli Muzea J. A. Komenského, za umožnění vstupu do muzejního depozitáře, paní Ivetě Mátlové a Mgr. Marii Martykánové ze Slováckého muzea za ochotu při získávání potřebných informací a materiálů, PaedDr. Oldřichu Páleníčkovi za možnost nahlédnutí do jeho soukromé sbírky výtvarných prací.

A v neposlední řadě děkuji své rodině za podporu a trpělivost při řešení teoretických i praktických problémů.

ANOTACE

Diplomová práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické.

V teoretické části se zabývám vývojem Krajinářské tvorby Moravsko – slovenského pomezí novější doby. Jednotlivé kapitoly jsou řazeny do etap podle časové posloupnosti, a to od přelomu 19. a 20. století až do současnosti.

V každé z nich se zmiňuji o nejvýznamnějších umělcích, jejich tvorbě, působení v regionu i o vlivu, který měli na další generace výtvarníků. Přikládám také fotodokumentaci jejich tvorby.

Dále pak následuje samostatná kapitola týkající se praktické části diplomové práce. V ní popisuji důvody, které mě vedly ke zvolení daného tématu, uvádím inspirační zdroje a techniku, kterou jsem použila k realizaci.

Praktická část obsahuje soubor deseti obrazů na téma „Moje krajina“. Malby jsou provedeny akrylovými barvami na plátně. Devět obrazů je velikosti 70 x 90 cm a jeden je o rozměrech 90 x 140 cm. Tento soubor je doplněn konvolutem přípravných prací a skic.

ANNOTATION

The diploma work consists of two parts – a theoretical and a practical one.

The teoretical part deals with the development of the modern landscape painting work in the Moravian – Slovak border area. The chapters are in chronological order – from the turn of 19th and 20th centuries until present.

Each chapter mentions the most important artists, their work and impact in the region as well as their influence on the following generation of artists. The photodocumentation of their works are enclosed.

It is followed by a separate chapter dealing with the practical part of the diploma work, which lists my reasons for choosing the given topic, inspiring resources as well as the technique used.

The practical part contains a collection of 10 paintings on the given subject „My landscape“. These are acrylic paintings on canvas. Nine paintings are the size 70 x 90 centimetres, and the size of one painting is 90 x 140 centimetres. This collection is accompanied by a convolute of preparatory works and rough drawings.

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. TEORETICKÁ ČÁST	
2.1 Úvod	9
2.2 Malířská tvorba přelomu 19. a 20. století.....	9
2.3 Malířství ve 20. a 30. letech 20. století	16
2.4 Poválečná generace malířů.....	20
2.5 Generace současných umělců.....	32
3. PRAKTICKÁ ČÁST	
3.1 Úvod	38
3.2 Inspirační zdroje	38
3.3 Provedení.....	38
4. ZÁVĚR.....	40
5. CITACE.....	41
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
7. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	44

1. ÚVOD

Je zvláštní, jak si člověk začne vážit a cenit věci teprve ve chvíli, kdy o ně přijde nebo je od nich na nějakou dobu odloučen. A netýká se to jen věcí hmotných, těch, které vlastníme, ale i lidí, krajiny a vůbec všeho kolem nás. Teprve v momentě jejich nepřítomnosti si uvědomíme, jakou cenu a hodnotu pro nás tyto věci mají a co pro nás znamenají. Že nás k nim vážou nějaké pocity, vzpomínky a jak moc nám ty věci najednou chybějí.

Už od dětství jsem měla hodně blízko k přírodě a dodnes mě příroda láká nejen u nás, ale i kdekoliv v ostatních koutech světa. Pocházím a žiji v oblasti Moravského Slovácka, a tak když jsem byla přijata na vysokou školu v Českých Budějovicích, což je téměř na opačném konci republiky, přineslo to s sebou i odloučení od mého rodného kraje. I když to pro mne zpočátku nebylo jednoduché, dnes jsem za to ráda, neboť mi to pomohlo pochopit právě výše zmíněnou skutečnost. Přestože jsem si krajinu jižních Čech, plnou rybníků, velmi oblíbila, stále více mi začínala chybět krajina Moravy, její lidé, zvyky a tradice. Pomalu jsem ji začínala vidět novými očima, docházely mi věci a odlišnosti, které jsem dříve neviděla, protože mi přišly samozřejmé a protože jsem dosud neměla možnost takového srovnání s jiným krajem. Uvědomila jsem si, že právě tady vždycky byla, je a bude ta „moje krajina“. Ta, ve které nejen žiji, ale hlavně kterou nosím v sobě.

A toto poznání bylo i jedním z impulzů k tomu, že jsem si téma krajiny vybrala pro svou diplomovou práci a mohla jsem se krajem Moravsko-slovenského pomezí zabývat a poznávat ho více.

Krajina Slovácka, Kopanic a Bílých Karpat mi byla nejenom inspirací pro vytvoření řady skic, ze kterých následně vznikl cyklus obrazů, který předkládám v praktické části, ale současně jsem se snažila dozvědět něco více o zdejší umělecké činnosti. Pokusila jsem se zmapovat tvorbu malířů – krajinářů, kteří v této oblasti působili a tvořili, a to zejména v období od padesátých let 20. století do současnosti. Všichni tito umělci měli a doposud mají velký význam pro tento region. Většina z nich je mi také svojí tvorbou a projevem nějak blízká. U každého malíře zmiňuji základní životopisné údaje, jeho cestu za uměním a osobitým výrazem i jeho vliv a přínos pro danou oblast. A kde to bylo možné, příkládám také obrazovou dokumentaci pro představu o podobě jejich tvorby.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Úvod

Krajina v kterékoliv oblasti naší země má svůj specifický ráz, charakter, kterým se liší od těch ostatních. Částečně její podobu vytvářeli lidé v ní žijící a krajina svým rázem zase zpětně působila na utváření jejich životních postojů a jejich mentality.

A v každé oblasti se najdou malíři, kterým daná krajina učarovala a je jim blízká, a kteří se snaží svým způsobem přenést alespoň část její tváře do svých obrazů.

Také oblast Moravsko-slovenského pomezí a jihovýchodní Moravy měla řadu výtvarníků, kteří se jí s velkou láskou a pokorou snažili studovat a hlavně zachytit mnohdy už mizející podobu této krajiny. Její charakter, ale také místní zvyky, tradice a životy lidí. V mnohých případech tak jejich tvorba má i charakter dokumentační.

Pro většinu umělců, ať už pocházeli přímo z této oblasti nebo se sem přistěhovali z jiných koutů, se stal temperamentní kolorit Slovácka a jeho otevřená krajina bohatou inspirační základnou.

Ne všem těmto umělcům se dostalo výtvarného vzdělání (i když převážná většina měla to štěstí studovat pod vedením profesorů zvučných jmen) a neprávem byli často opomíjeni. To ale nesnižuje kvalitu a hodnotu jejich výtvarné práce. Ačkoliv byli odkázáni jen na samostudium, tak svou pílí a houževnatostí šli za svým snem a vypracovali se i bez odborného vedení na výborné malíře. Nešlo jim o slávu a peníze; malovali, protože je k tomu vedl vnitřní hlas, potřeba vyjádřit své pocity, lásku a úctu k tomuto kraji.

2.2 Malířská tvorba přelomu 19. a 20. století

I když se ve své práci budu zabývat především obdobím od padesátých let 20. století do doby současné, musím se zmínit také o generaci malířů, jejichž tvorba spadá do devadesátých let 19. století s vrcholem v letech 1910 - 1920, a kteří měli samozřejmě vliv na generace další.

Generace umělců, která na počátku této epochy hledala osobité uplatnění a prosazení svých výtvarných názorů, z mnoha různých důvodů odmítala spontánní reakce na experimentální výtvarné procesy, které se Evropou šířily a měnily dosavadní náhled na umění. Snad z podvědomé obavy ze ztráty vlastní identity a také z potřeby projevení ne nevýznamného vlasteneckého sebevědomí, se formovalo na jihovýchodní Moravě hnutí, které na počátku nového století vyžrálo do svébytné podoby s konkrétními znaky společného programu.¹

V této souvislosti musím vzpomenout především silnou vůdčí osobnost snad nejznámějšího malíře Moravy, **Joži Uprky (1861 – 1940)**. Jeho celoživotní dílo je založeno na národopisné tematice. Už od mládí byl přesvědčený, že má-li být jeho práce pravdivá, musí vycházet z prostředí, které důvěrně zná. Věděl, že jeho rodný kraj je natolik originální, že si zaslouží trvalého zvěčnění a že poskytuje dostatek námětů pro výtvarné zpracování.

Narodil se v Kněždubě, malé obci poblíž Strážnice. Ve dvaceti letech byl přijat na Akademii výtvarných umění k prof. F. Čermákovi a A. Lhotovi. Nesouhlasil však

s jejich směrem – náboženskou a historickou malbou a věčným obkreslováním. A tak v roce 1884 nastupuje na mnichovskou Akademii (prof. N. Gysis, O. Seitz), kde už byli někteří jeho kamarádi - A. Mucha, L. Marold a další.

Uprka se ve svých uměleckých počátcích opakovaně setkával s nepochopením, především v pražském prostředí, a o to více musíme ocenit jeho odvahu vystavit na pařížském Salonu v roce 1894 svůj obraz Pout' na sv. Antoníčku. Získal za ni ocenění Grand Prix a od té doby se dostávalo přijetí jeho dílu i v Praze. V Paříži měl Uprka také možnost seznámit se s francouzským uměním, a tak se v následujících letech v jeho obrazech objevily vlivy impresionismu i secese.

Joža Uprka byl mimořádnou osobností a měl nepopíratelně velký vliv na formování regionálního umění. Ovlivnil celou generaci malířů, kteří se po jeho vzoru věnovali národopisné oblasti Slovácka. Udržoval přátelské styky s mnoha významnými výtvarníky, mezi něž patřil např. A. Mucha, M. Aleš, Z. Braunerová nebo H. Schwaiger. Kromě své vlastní výtvarné činnosti byl také spoluzakladatelem Sdružení výtvarných umělců moravských v Hodoníně (1907) a byl i při založení Slováckého muzea v Uherském Hradišti (1914).

Z řady Uprkových současníků, kteří se také podíleli na uplatňování programových myšlenek této generace, i když v rozdílných rovinách osobních tvůrčích možností a schopností, bych chtěla zmínit především Aloise Kalvodu a Stanislava Lolka.

Alois Kalvoda (1875 – 1934)

Obrazy tohoto nadaného malíře, rodáka ze Šlapanic u Brna, bychom našli snad v každé české galerii. Už jako student gymnázia se často toulal po městě a okolí a do náčrtníku maloval akvarelem všechno, co ho zajímalo. V šestnácti letech se přihlásil ke zkouškám na pražskou Akademii a měl to štěstí, že byl přijat do ateliéru profesora Julia Mařáka. Nabyl zde cenné zkušenosti a nikdy nezapomínal na Mařákova slova: „Přírodu netřeba zkrášlovat, ani zesilovat. Má těchto vlastností sama dost. Až jednou vyspějete a budete moci uplatňovat vlastní názor na svět, řiďte se rozumem, citem, hlavně však vkusem.“²

Roku 1900 ho touha po načerpání dalších vědomostí přivedla do Paříže a o rok později také do Mnichova. Když se pak vrátil do Prahy, založil si v ateliéru po Lud'kovi Maroldovi soukromou krajinářskou školu a své žáky vychovával v duchu pravidel moderního evropského umění, které rozšířil o vlastní poznatky. Ačkoliv působil v Čechách, především v Praze, stále udržoval s Moravou pravidelný kontakt a soustavně se zapojoval do uměleckých aktivit této oblasti. Měl zde spoustu přátel výtvarníků, a tak není divu, že stál roku 1907 u zrodu hodonínského SVUM. Jihovýchodní Morava mu byla vždy přitažlivým prostředím, a proto s ním seznamoval i své žáky z krajinářské školy a pravidelně je sem vozil na tvůrčí pobyty.

V jeho tvorbě můžeme najít ohlasy symbolismu, impresionismu, secese i expresionismu. I když těžištěm jeho tvorby byla krajinomalba (charakteristické pro něho byly stromy, zejména pak zpodobňování březového lesa), nevyhýbal se ani figurálním a portrétním motivům. Desítky Kalvodových výtvorů jsou také inspirovány básněmi K. H. Máchy či J. Vrchlického. Sám byl také literárně nadaný, jak dokládají jeho četné studie a články z uměleckého života.

Stanislav Lolek (1873 – 1936)

V bohaté historii výtvarného života Uherského Hradiště zaujímá tento malíř významné místo. Jeho delší pobyty v tomto městě jsou datovány od roku 1913 a o čtyři roky později se v něm usadil a zůstal mu věrný až do konce života. Narodil se v Paloníně u severomoravské Mohelnice a už od dětství byly jeho vášní příroda i kreslení. V nezralosti mládí si ještě nedokázal ujasnit pořadí svých tužeb, a tak se rozhodl upřednostnit lásku k přírodě a stát se lesníkem. Působil v jižních Čechách v Blatné a také na velkostatku ve Lnářích. Právě tady se začíná zabývat velice vážně kreslením, především studiemi lesní zvěře, a vznikají zde Lolkovy první známé krajiny (akvarely i oleje). Čím dál víc cítil potřebu zabývat se výtvarným uměním bezvýhradně. Roku 1895 se přihlásil na pražskou AVU a byly to zejména jeho studie přírody, které rozhodly, že si ho vzal Julius Mařák do své krajinářské speciálky. Všimnul si Lolkova zvláštního nadání pro malování zvířat a nabádal ho k soustavnému studiu. Tehdy vzniká celá řada studií koní, krav a ovcí, které jsou oproštěny od detailů a soustřeďují se na zachycení tvarů a pohybů zvířat. Tomu odpovídá i technika malby – Lolek používá dlouhých, volných tahů štětce.

V letech 1901 – 1903 ještě studoval grafické techniky v Mnichově a poté už se vydal na cestu samostatné tvorby. Začalo tím také jeho celoživotní putování. Rád střídal dočasná bydliště a absolvoval množství pobytů u nás i v zahraničí. Žil střídavě na severní Moravě, v jižních Čechách, v okolí Telče i v Praze. Zahraniční cesty do Maďarska, Polska, Dalmácie a Ruska byly spojené nejen s lovem, ale i se studiem krajiny a zvěře.

Jeho tvorba, v přirozeném zrání a názorovém hledání, postupně dospěla do polohy, kterou se zařadil mezi přední české impresionisty a které zůstal věrný až do konce života. Velký vliv na to měla i cesta do Paříže roku 1907, kterou podnikl s malíři A. Slavíčkem a K. Minaříkem, a kde na něj zapůsobila především plátna francouzských impresionistů.

Kromě rukopisného vývoje, který postupoval od delších tahů ke stále drobnějším stopám tvořeným rychlými zkratkovitými údery štětce, tak také barevnost prošla během Lolkovy tvorby několika proměnami. Zpočátku dával přednost tlumenějším odstínům zelené a hnědé, ale kolem roku 1905 se zaměřuje spíše na teplé valéry oranžové, červené a hnědé barvy.

Rok 1917 můžeme považovat za počátek další proměny jeho tvorby. Tehdy se přestěhoval do Hradiště a snad právě toto prostředí Slovácka způsobilo změnu v Lolkově barevném cítění i v jeho rukopise. Jak sám vyznává: „Zde slunce svítí jasněji, život tepe prudčeji a kraj je naplněn zvláštním světlem.“³ Místo jemných barevných skvrn se začínají objevovat skvrny větší, nanášené hustou barvou. Používá také výrazných dlouhých tahů štětce kterými maluje kmeny stromů a postavy lidí. Především ale začíná zdůrazňovat lokální barvy a zesiluje je v co nejsytější tóny, které klade bez přechodů vedle sebe. Nebojí se ani těch nejprudších barevných kontrastů a proto zde klidně můžeme hovořit o barevné expresivitě.

Ráda bych zde zmínila i jednu zajímavost ve spojitosti s Luhačovicemi, do kterých malíř rád jezdil. Stanislav Lolek zde vytvořil sérii obrazů ze života lišky, které inspirovaly Rudolfa Těsnohlídka k napsání příběhů Lišky Bystroušky. Těmito kresbami Lolek tuto knihu v r. 1920 doplnil a o dva roky později ji zhudebnil skladatel Leoš Janáček.

Lolek se také zapojoval do všech kulturních akcí na Moravě, byl mezi zakládajícími členy SVUMu v Hodoníně a v letech 1929 – 1935 byl také ředitelem Slováckého muzea v Uh. Hradišti.

Lolkovo dílo je podmanivé a okouzující svou výraznou barevností a ve svých krajinách z let 1907 – 1917 hodně obohatil české krajinářství 20. století.

Do stejného období patří také ti umělci, kteří nikdy nebyli zařazováni mezi výrazné osobnosti, ale jejich tvorba neoddelitelně zapadá do doby svého vzniku a existence, a kteří se zapsali alespoň do myslí a srdcí místních lidí. Jedná se například o Ludvíka Ehrenhafta a Jiřího Juru Pacáka.

Ludvík Ehrenhaft (1872 – 1955)

Tento malíř a kreslíř jistě dodnes zůstává v podvědomí pamětníků v jeho rodném městě, Veselí nad Moravou. Často ho lidé viděli posedávat v uličkách, různých zákoutí města či na veselských loukách se skicákem v ruce. Jeho život nebyl jednoduchý. V jedenácti letech přišel o sluch a možná o to více začal být vnímavější k okolnímu světu. Své výtvarné nadání a tvořivou zručnost nejprve uplatnil na Odborné tkalcovské škole v Brně a pak pokračoval na vídeňské uměleckoprůmyslové škole. V letech 1897 – 1898 také studoval na Akademii v Mnichově.

Zpočátku ho více zajímala figurální tematika, ale postupně k ní přibral i krajinářské výjevy a zátiší. Jeho první výstavy počátkem 20. století, např. v Berlíně, Drážďanech nebo ve Vídni, sklídily u tehdejší kritiky velký ohlas. Brzy se také zapojil do výtvarného života na Moravě a stejně jako Uprka, Kalvoda či Lolek stál u zrodu hodonínského SVUMu. Podobně jako u ostatních malířů přelomu století, se také v Ehrenhaftově tvorbě objevují prvky, které v některém případě s sebou nesou náladovost impresionismu, jindy zase secesní tvarovou rozvolněnost až po expresivní ztvárnění vnímané reality.

S velkým zaujetím dokázal zpracovávat národopisné náměty charakteristické pro oblast Slovácka. Měl schopnost zužitkovat beze zbytku námět, který si zvolil, a to nejen z hlediska formy a obsahu, ale i lidského vcítění a prožitku. Snad právě ono sluchové postižení mu dávalo pochopení pro lidské úděly a různé situace. Dokázal zachytit jak rozverné hospodské štamgasty, tak i s upřímnou citovostí vystihnout portrét starého člověka nebo ubohého žebráka.

Z krajinářské tematiky najdeme v jeho díle nejen náměty z milovaného Veselí, ale i spoustu pohledů na další místa jihovýchodní Moravy. Přestože znal rodné město velmi dobře, po celý život zde stále nacházel inspiraci. Podnikal také studijní cesty po Itálii, Francii, Belgii či Německu a ze všech nabytých poznání a zkušeností pak mnohé přenášel v osobité stylizaci do své tvorby. Ale přes všechny tyto cesty zůstával srdcem a svými kořeny na Moravě.

A musím doplnit, že Ehrenhaft nebyl jen schopným malířem, ale také vynikajícím kreslířem. Jeho soubory kreseb dokládají (stejně jako jeho obrazy) široký rejstřík námětů. Osobitý kreslířský rukopis je charakteristický výraznou dynamičností a zvláštní monumentalitou. V pozdějším období se však jeho kresba (a také malba) přenesla do klidnější polohy, zaměřené více na náladu daného okamžiku.

Jiří Jura Pacák (1876 – 1946)

Jiří Pacák patří k těm výtvarníkům, kteří se sice na Moravě nenarodili, ale které tato oblast okouzila natolik, že se sem přestěhovali. Tvořili inspirováni zdejší krajinou a tak do ní postupně zapadli, jako by byli zdejší rodáci. A patří také k těm, kterým se nedostalo výtvarného vzdělání pod odborným vedením, a tak bychom ho mohli zařadit do skupiny amatérů, nebo - lépe řečeno - autodidaktů. A ještě v jednom tvoří Jura Pacák tak trochu výjimku. Byl totiž více než malíř především nadšený grafik. A ačkoliv ve své práci pojednávám převážně o malířích, myslím si, že Jura Pacák stojí za zmínku, protože ve svých dřevorytech zachycoval moravská zákoutí stejně dobře jako malíři na svých plátnech.

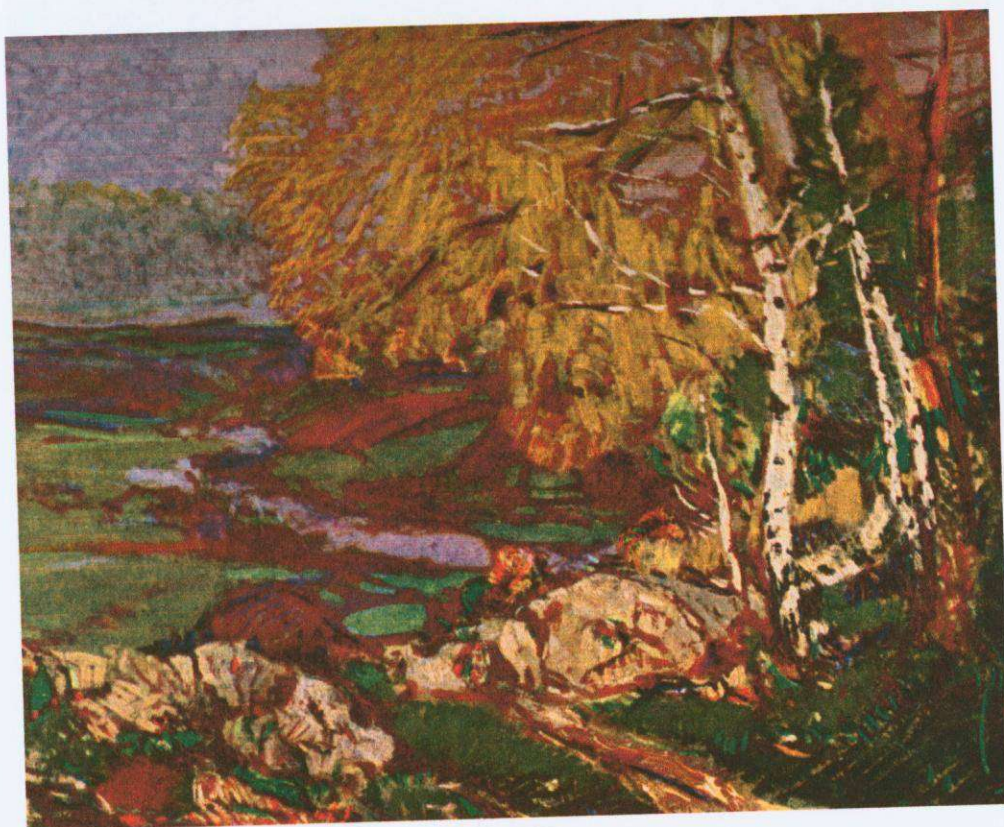
Jeho cesta k výtvarnému projevu vedla trochu oklikou, i když v umění jako takovém se pohyboval už od mládí. Narodil se v Pardubicích a po počátečním úmyslu stát se knězem nakonec přešel ke kočovnému divadlu (Trnkova herecká společnost), kde působil společně se svou ženou řadu let. Svůj první malířský pokus uskutečnil v Třeboni, kde právě hráli divadlo. Byla to kulisa do loutkového divadla. Od té doby se kromě zpívání v divadle věnoval malování stále více. Roku 1907 odchází k operní společnosti do Ostravy a dostává nabídku také na angažmá u Zemského divadla v Brně. Bohužel ale po onemocnění ztratil jeho skvělý hlas barvu i sílu a proto zde opouští divadlo a nadále se věnuje jen výtvarnému umění.

Doslova celý život naruby mu převrátila cesta na Slovensko. Jednou přijel do Kopaníc a ty mu učarovaly natolik, že se rozhodl už tady zůstat – nejprve v Těšově a poté v Újezdci u Luhačovic. Začal pravidelně jezdit na Velký Lopeník, v létě i v zimě se toulal po Bílých Karpatech a s nadšením zobrazoval tento kraj. „Kreslil pravou i levou rukou, aby nezahálela ani jedna polovina mozku“, vzpomíná jeho žena.⁴

A právě zde nabírá jeho výtvarná tvorba vrcholu, neboť se vlastní pílí a houževnatostí vypracoval na mimořádně kvalitního a nápaditého grafika. Experimentoval s různými grafickými technikami a stal se průkopníkem zejména barevných dřevorytů. Na množství grafických listů, jež byli většinou rozprodány mezi prostým lidem, zachytil touto technikou moravská městečka i vesnice (Šumice, Vápenice, Újezdec, Uherský Brod i Hradiště) i slovenské hrady Beckov nebo Levoču.

I to, že si Jiří Pacák přidal ke svému křestnímu jménu onu slováckou podobu „Jura“, nám dokazuje, že naprosto srostl se Slováckem a byl zde doma.

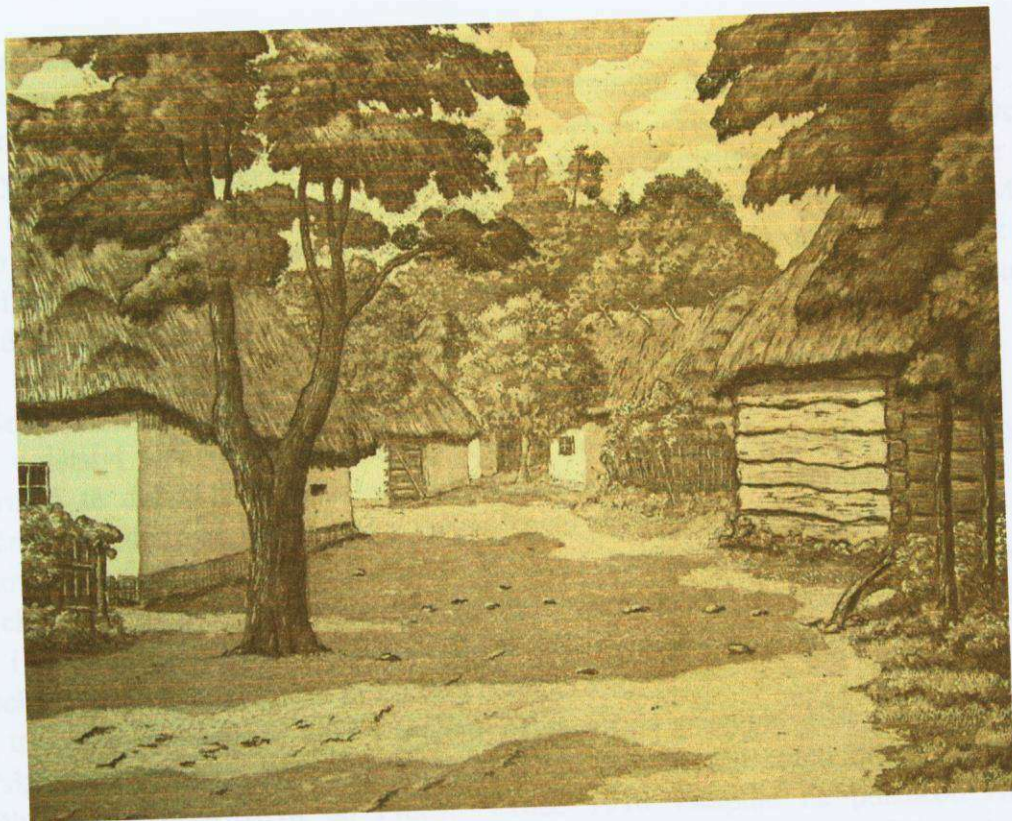
Z výše uvedené charakteristiky obou malířů tedy není divu, že se oba zařadili mezi ty regionální umělce, jejichž lokální příslušnost nebyla doposud zapomenuta.

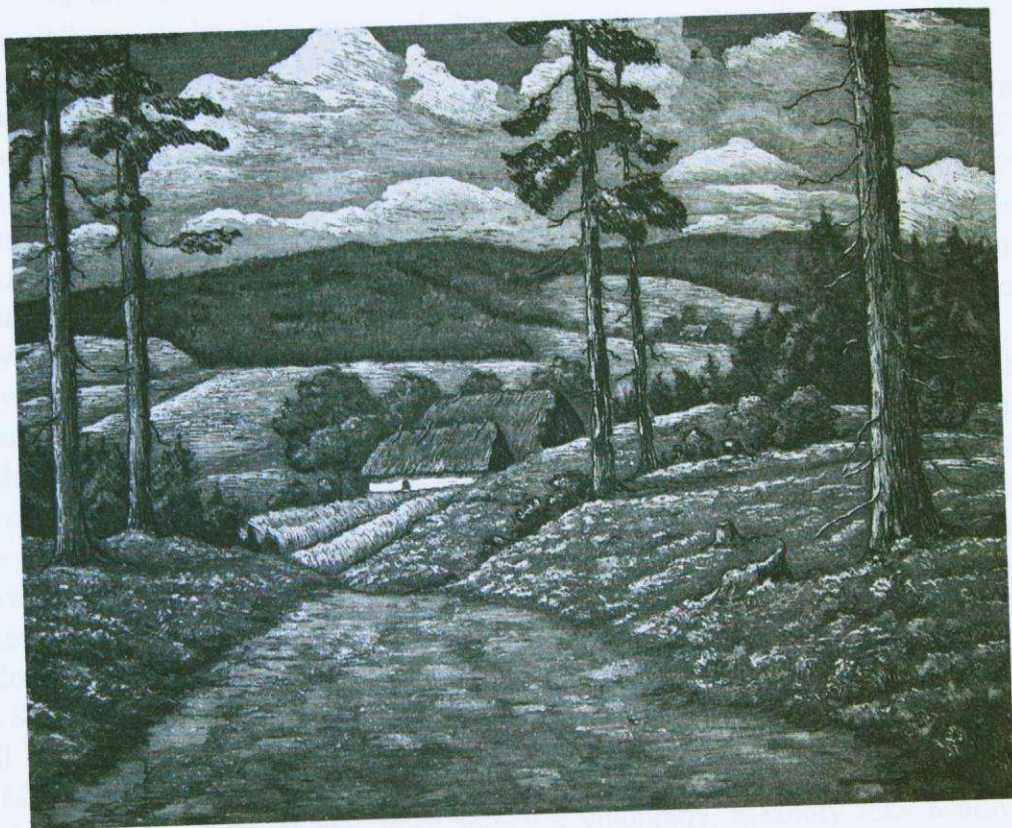
Alois Kalvoda: Břízky, olej na plátně

Stanislav Lolek: Nálada, olej na plátně

Jura Pacák: Chalupy na Kopanicích, lept,

Jura Pacák: Z Kopanic, lept

2.3 Malířství ve 20. – 30. letech 20. století

Další tři malíři, o kterých se v této kapitole zmíním, mezi sebou neměli sice žádné programové spojení, ale tvoří důležitou část vývoje výtvarného umění jihovýchodní Moravy. Byli svým způsobem svázáni s Uherským Hradištěm, a také charakter jejich tvorby do jisté míry ovlivnilo studium na Akademii u jiných profesorů než u Julia Mařáka, jako to bylo v případech Kalvody a Lolka. Bohumil Dvorský a Jaroslav Melichárek patřili k absolventům krajinářské školy Otakara Nejedlého. Jiří Heřman měl tu možnost studovat u Vojtěcha Hynaise i pracovat u Alfonse Muchy.

Jiří Heřman (1892 – 1969)

Už v dětství měl Jiří Heřman možnost přijít do styku s tvorbou významných českých výtvarníků té doby. Narodil se v Paříži v rodině lékaře Julia Heřmana a zde bydleli společně i s dědečkem, který měl v Palais Royal sklad plzeňského piva. Jelikož všichni předkové byli Češi a v rodině se mluvilo česky, scházela se i v jejich pivnici společnost českých malířů a umělců, kteří ve Francii žili trvale nebo zde jen dočasně působili. K nim patřil i strýc Jiřího – Luděk Marold, dále to pak byli Antonín Chittussi, Václav Brožík, Vojtěch Hynais, Alfons Mucha či Zdeňka Braunerová.

A tak není překvapivé, že i v malém Jiřím začala postupně růst touha po budoucí malířské dráze. Rodiče ho v tom podporovali a protože mu chtěli dopřát české školy, přestěhovali se roku 1898 do Prahy. V roce 1910 vstupuje na pražskou Akademii výtvarných umění. Ale protože zde od odchodu Julia Mařáka v roce 1899 nebyla ještě obnovena krajinářská větev (k tomu došlo až v roce 1925 s příchodem Otakara Nejedlého), studoval figurální malbu u prof. Vlaho Bukovace a později na speciálce u Vojtěcha Hynaise. Na utváření osobitého projevu mladého Heřmana však nebyl jejich vliv příliš zásadní. Během studia také pracoval dva roky jako pomocník na rozsáhlém cyklu Slovanské epopeje u Alfonse Muchy na zámětku ve Zbirohu.

Brzy po ukončení studia už začal vystavovat a vedle ojedinělých figurálních motivů převažovaly hlavně práce krajinářské. Získal také stipendium na studijní pobyt do Francie a dostal se do ateliéru Františka Kupky, který se zde staral o stipendisty. Kupkův výtvarný názor mu však byl úplně cizí. A tak pilně navštěvuje galerie, studuje především barbizonce a několikrát i maluje krajinu ve Fontainebleau. A zde asi našel Heřman sám sebe a pochopil, že ne ve figurálních kompozicích, ale právě v krajinomalbě je jeho cesta za pravdivostí a upřímností.

Když se po dvou letech vrátil do vlasti, pobýval nějakou dobu v Kroměříži, Novém Hrozenkově, ale lákal ho také kamenitý kraj Českomoravské vysočiny. Na jedné z toulek po Valašsku poznává svoji životní družku Marii, která zde učí. Když pak roku 1930 spolu odchází do Uherského Hradiště, kde Marie dostala učitelské místo, Heřman jistě netušil, že zde zůstane už natrvalo. I když odsud podnikal cesty na svá oblíbená místa z dřívějších dob, vracel se vždy zpět do tohoto kraje, který se postupem času stával krajem jeho srdce i domovem. V Hradišti se brzy zapojil do kulturního života, stal se členem SVUMu v Hodoníně a také žádaným autorem ilustračních kreseb (především pohledy na různá místa Slovácka) do mnoha knih a sborníků.

Jiří Heřman byl vnímavým pozorovatelem každého prostředí, v němž se pohyboval. S potěšením obcházel Hradiště a s kronikářskou přesností dokumentoval jeho podobu. S oblibou kreslil a maloval mařatické sklepy a vinohrady, meandry řeky Moravy, aleje stromů či výhledy do Pomoraví. Maloval obrazy převážně malých a středních formátů

a jen ojediněle najdeme v jeho tvorbě formát větší. Odpovídalo to totiž jeho křehkému rukopisu a stylu práce se štětcem, který vycházel z drobných skvrn, citlivě kladených na plochu obrazu. Pracoval s bohatou škálou odstínů, kterou dokázal s citem spojovat do harmonických celků. Z každé jeho práce vyzařuje jeho citlivá a pokorná povaha a jsou naplněny optimismem a obdivem k bohatosti života tohoto kraje.

Bohumír Dvorský (1902 – 1976)

Tento malíř patří mezi naše přední krajináře, ale tomu, co ho vyneslo na toto místo, předcházelo dlouhé období usilovného hledání. Pocházel ze severní Moravy a i když byla v jejich rodině uznávaná tradice tvořivosti, dostal se k výtvarnému vzdělání malou oklikou. Nejprve se vyučil knihařem a poté začal navštěvovat večerní kurzy kreslení a malování u Otty Molitora. Ve dvaadvaceti letech byl přijat na pražskou Akademii, a to do krajinářské speciálky Otakara Nejedlého, u něhož získal cenné zkušenosti především z pravidelných kurzů v plenéru. Měl možnost poznat osobité znaky krajiny české i jihoevropské, setkal se s tvorbou významných francouzských krajinářů i se soudobou českou moderní produkcí. To vše mu přineslo bohatý zdroj poznatků.

Po počátečním barevně i tvarově střízlivějším období v první polovině 30. let nabíral Dvorského temperament na odvaze a jeho obrazy se uvolňovaly do stále jasnějších odstínů. Když se v roce 1939 odstěhoval na Svatý Kopeček u Olomouce, našel tu krajinu odpovídající jeho naturelu. S ještě větší odvahou a zaujetím se výtvarně zmocňoval bohatého kraje Hané a spontánně ji přenášel do svých obrazů. Neviděl krajinu jako portrét, ale vnímal ji jako prostor naplněný neustálými proměnami, napětím a neuchopitelné síly přírodních zákonů. Tomu odpovídala i škála používaných barev, rozžhavených a sálajících silnou energií. Své krajinářské motivy zpracovával v monumentálních panoramatických záběrech, v nichž bychom jen těžko hledali nepodstatné detaily. Bohumír Dvorský dokázal námět přivést do okouzlujícího pohybu. Ke krajině, jako hmotně uchopitelné materii, přidával oblohu v rovnocenném postavení. Pro něho to nebyla kulisa zavěšená nad horizontem, ale stejně podstatná záležitost pro vyjádření celkového dojmu.⁵

I když byl okouzlený především hanáckou krajinou, stále vyhledával i jiná inspirativní místa. Od konce 40. let zajížděl na Slovácko, kde také nacházel důrazné impulzy pro svou tvorbu. Měl zde nepochybně i řadu přátel výtvarníků a byl dobře obeznámený s tvorbou umělců z hodonínského SVUMu.

Kromě krajinářských témat najdeme v jeho tvorbě také řadu květinových zátiší i figurální kompozice poklidného ladění.

Bohumír Dvorský po sobě zanechal bohatý odkaz, který trvale připomíná tradice českého moderního umění 20. století.

Jaroslav Melichárek (1910 – 1985)

Ateliérem významného českého krajináře a pedagoga Otakara Nejedlého prošel také Jaroslav Melichárek, rodák z Uherského Hradiště. V předchozích generacích jeho rodiny nebyla nikdy nouze o členy, kteří disponovali nějakým uměleckým nadáním. Barvy u nich doma nebyly vzácností, neboť jeho otec ve volných chvílích maloval, a tak není divu, že se jeho syn kromě veršů a literatury začal zajímat také o malování. Cestu na Akademii výtvarných umění ale neměl jednoduchou. Na první pokus přijat nebyl, a proto se dal

v Praze zapsat na architekturu a pozemní stavitelství. Když jej nepřijali ani na druhý pokus, vyměnil štětec za kantorské ukazovátko a šel učit, zpátky na Slovácko. Pokusy stát se malířem však nevzdal a nakonec byl přijat na Akademii k profesorovi Nejedlému. Ten se stal jeho nejlepším učitelem a později i blízkým přítelem, kterého nikdy nepřestal obdivovat.

Po ukončení studií se snažil Melichárek najít svou vlastní osobitou cestu, což s sebou neslo usilovné hledání sebe sama, neboť nebylo lehké vymanit se z tak významného vlivu Nejedlého. Jeho barevná i tvarová výrazovost se postupně zklidňovala do roviny poetické náladovosti. Přispělo k tomu i samotné Uherské Hradiště – město malebné a poklidné, bez dramatických zvrátů atmosférických proměn. S neúnavnou zvědavostí procházel přilehlá místa, z nichž některá už navždy změnila svou někdejší podobu.

Přestože své Hradiště miloval, vydával se také na daleké cesty a poznal tak téměř celou Evropu, část severní Afriky i Dálného Východu. Tyto cesty mu přinesly množství postřehů z naprosto odlišného prostředí, na jeho výtvarný projev to ale nemělo nějaký výrazný vliv. Veškeré své zážitky Melichárek zpracovával i jiným způsobem – byl totiž obdařen i literárním talentem. Vydal básnické sbírky a najdeme u něj také texty s historickou či vzpomínkovou tematikou nebo romány a reportáže z jeho cest. Kromě toho se také věnoval fotografické a filmové činnosti. Z toho je patrné, že to byl člověk obdařený mnoha tvořivými schopnostmi, kterých dokázal využít.

Prostřednictvím těchto několika jmen jsem se snažila nastínit situaci v umění jihovýchodní Moravy do 30. let 20. století. V přirozeném dožívání zakladatelů Sdružení výtvarných umělců moravských se vytrácel patriotický důraz na programový tradicionalismus. Kořeny tohoto procesu sahaly hluboko do obrozeneckých dob 19. století, a přestože v neodvratném vývoji směřovaly ke svému zániku, nedovolovaly vyrůst novým osobnostem, které by přinesly svěží proud moderních názorů. V sevření konzervativního náhledu na poslání a podobu regionálního umění nebyli veřejností přijati ani ti umělci, kteří cítili potřebu změny a navíc k tomu měli dostatečné předpoklady.

Na konci 30. let se však již začala formovat a připravovat nová generace umělců, která se po druhé světové válce stala určujícím fenoménem nových společenských a uměleckých změn.⁶

Jaroslav Melichárek: Pusté u Drslavic, olej na sololitu

2.4 Poválečná generace malířů

Když se v roce 1939 utvářela Škola umění ve Zlíně, shromáždilo se zde velké množství umělců, kteří sem jako pedagogové přišli z různých koutů země připravovat a vzdělávat mladé adepty v různých výtvarných disciplínách. Tento okruh lidí s sebou přinesl nové poznatky o evropském umění, které si oni sami ve své tvorbě ověřovali a osvojovali. A tak se jejich první žáci stali nositeli jak názorových dogmat, tak i proměn, které pak v postupném zrání dále ovlivňovaly podobu a postavení výtvarného umění.

Počátkem 50. let, konkrétně v roce 1952, se bývalá zlínská Škola umění, tehdy už přejmenovaná na Uměleckoprůmyslovou školu, přestěhovala do Uherského Hradiště. Zde na ní působili jednak původní učitelé ze Zlína, tak i jejich žáci, kteří už školu absolvovali a začínali zde sami učit. Tím došlo k početné kumulaci profesionálních výtvarníků na relativně malém území města, což přirozeně ovlivnilo zdejší kulturní a umělecký život.

Jedním z prvních pedagogů zlínské školy se stal i Vladimír Hroch. Z početné skupiny jeho žáků uvádím Josefa Berana, Jaroslava Hrabce a Jana Blažka.

Vladimír Hroch (1907 – 1966)

S připomenutím jména tohoto malíře lze očekávat různé reakce. Část pamětníků si vzpomene na jeho obrazy pojednané důrazným a barevně bohatým rukopisem, které dodnes patří k solidním výtvorům hlásící se k české moderní krajinomalbě. Najde se však i skupina těch, kteří připomenou Hrochovu provázanost s dobovým režimem a jeho práce popisující rozpínavost nedohledných lánů. Chceme-li ale být objektivní, musíme uznat, že Vladimír Hroch byl vynikajícím malířem, i když v určité etapě svého vývoje neodolal státním objednávkám tematicky podmiňovaným budovatelskými úspěchy, a tak se vřadil do výtvarného proudu nazývaného socialistický realismus.⁷

Narodil se v Praze, která ho uchvátila podmanivou krásou a osobitým charakterem. Dostalo se mu vynikajícího výtvarného vzdělání. Po dvouroční přípravě na soukromé malířské škole u profesora Ferdinanda Engelmüllera, byl přijat na pražskou Akademii do ateliéru Otakara Nejedlého (1927-1932). V létě zajížděl profesor se svými žáky do plenéru po krajích českých a v zimě pak do ciziny – na Korsiku a do jižní Francie. To všechno vedlo vnímavého Vladimíra Hrocha k poznání osobitého kouzla různých krajinných celků. Už tehdy se snažil dostat hlouběji do problematiky krajinomalby, kdy na rozdíl od názoru svého učitele hledajícího spíše pohledy s intimními lesními partiemi, vyhledával široce rozloženou krajinu, upoutávající vnitřním kouzlem země. A dochází také k poznání, že charakter krajiny není v její věcné a povrchové struktuře, ale v barevné a světlostní skladbě a v tom, čemu se říká „genius loci“ neboli duch místa, krajiny.

Když skončil studia, zdržoval se ještě nějakou dobu v Praze, kterou také zachytil v mnohých obrazech. Kromě motivů pražské periferie ho také lákala vnitřní Praha, kterou znal z dětství, především prostředí Malé Strany, Kampy či vltavského nábřeží. Uspořádal také několik výstav a stal se členem SVU Mánes.

Zásadním přelomem v jeho tvorbě byl rok 1939. Dostává totiž nabídku, aby se stal pedagogem na vznikající Škole umění ve Zlíně. A tak se stěhuje do Zlína, kde se setkává s umělci, jako například V. Makovským, K. Hofmanem, J. Jaškou či J. Kavánem, se kterými navazuje hluboké přátelství a učí s nimi na této škole. Toto období pak trvalo čtrnáct let a znamenalo samostatnou etapu v jeho tvůrčím vývoji. Vzniká zde početný konvolut obrazů zachycující nejen průmyslově komponovanou architekturu města, ale také

překrásné scenérie z okrajových koutů. Podnikal také výlety dále na jih Moravy. S novými inspiračními zdroji se postupně mění také Hrochova barevná paleta – do dosud převládajících odstínů okru, hnědi, rumělky, ultramarinu a běloby, se začíná téměř nesměle vkrádat sytá zeleň, která se později stává dominantní barvou jeho palety.

Další kapitoly jeho tvorby se vážou s rokem 1952, kdy se Škola umění stěhuje do Uherského Hradiště, a s ní i Vladimír Hroch se svou rodinou. Tento kraj, který v minulosti inspiroval celou řadu malířů, si získal i jeho. Do Hradiště přichází už jako vyzrálý umělec s vytříbeným výtvarným názorem. Častým a bohatým pramenem pro zpracování se mu staly především mařatické vinohrady či zahrady u Moravy. Barva se stává hlavním nositelem obsahu. V převážně zeleném ladění je na obraz nanášena dynamickým rukopisem, pevnými širokými tahy štětce a ve vysokých vrstvách. Za hradištského pobytu se v jeho námětech začínají také čím dál tím více objevovat květinová zátiší; oblíbil si především slunečnice, u nichž se snažil vystihnout jejich oslňující svítivost.

I když v závěru svého života trochu slevil ze svých zásad tvůrčího zaujetí, tak předchozí etapy, zejména 40. a 50. léta, mluví stále v jeho prospěch. Jak po stránce umělecké, tak po stránce pedagogické, neboť výborně připravil do života desítky mladých malířů, kterým předal mnoho dobrých rad a zkušeností.

Josef Beran (1916 – 1989)

Obrazy Josefa Berana nás už při prvním pohledu okouzlí svou barevností, celkovou atmosférou pohody a vnitřní bohatostí motivu. Byl to člověk vlídný a laskavý, který se s pokorou skláněl před zákraky přírody a snažil se je na svých obrazech zachytit. Jsou přebásněnou výpovědí o nejprostší skutečnosti, bez sebemenší touhy po efektu či afektu.

Narodil se v Chropyni na Hané, ale brzy se s rodiči přestěhoval do Halenkovic na Slovácko. Tady teprve našel svůj pravý domov, hluboký citový vztah ke kraji pod Chřibami, k malebnému Pomoraví. Už první kresby naznačovaly jeho budoucí zájem o umění, a tak jeho kroky logicky vedly v roce 1939 na zlínskou Školu umění, která se právě otevírala. A jak už jsem uvedla výše, studoval pod vedením nejen Vladimíra Hrocha, ale také Karla Hofmana či teoretiků Alberta Kutala a V. V. Štecha. O pár let později se sám stal pedagogem na této škole a po boku svých někdejších učitelů předával své znalosti dalším generacím.

Josef Beran toužil stát se krajinářem, ale uvědomoval si, že cesta k osobitému projevu v tomto žánru nebude vůbec jednoduchá, neboť interpretace slovácké krajiny a Valašska měla v té době obecnou, ustálenou představu nejen v díle Hrochově, ale i generačně starších krajinářů (Lolek, Heřman, Dvorský, Ehrenhaft). A bylo to ještě o to složitější, že jeho spolužáci – Jan Blažek a Jaroslav Hrabec - se snažili o totéž.

V jeho celoživotním malířském díle můžeme najít několik vývojových etap. V té první, po roce 1945, je u něj typická potemnělá barevnost, zemité těžké a hutné tóny, zachycující především krajinu Kopanic. Postupně se ale začíná jeho kolorit vyjasňovat a tvarová sevřenost se uvolňuje do vzdušnějších kompozic, prohlubuje zájem o impresivní, okamžité stavy ovzduší. Jeho krajiny byly zpočátku osamělé, jejich dominantním obsahem byla charakteristická modelace terénu. V sedmdesátých letech se v nich stále více začínají objevovat lidé – dovádějící děti, ženy s prádlem u potoka, muži svázející dříví z lesa.

Nejčastěji uplatňuje tento figurální motiv na zimních krajinách a motivech inspirovaných bohatě modelovaným Valašskem.

V každém místě dokázal najít hodnotný motiv. Důvěrně poznal krajinu od Valašska až po Pálavu i kraj Bílých Karpat. A na svých cestách nezapomínal ani na své rodné Halenkovice: „Vracím se často do míst svého mládí. Ne za nostalgickou vzpomínkou, ale za novým poznáním. Ověřuji si místa, která zůstala v mé paměti, nacházím dokonce zapomenuté, nepoznané kouty. Ve skutečnosti všichni kumštýři vycházejí z mládí, kdy jejich vnímavost byla nejníternější. Hloubku poznaného však může docenit teprve zkušenost.“

I když v jeho tvorbě dominují krajinomalby, vytvořil také desítky květinových zátiší. Věděl, že namalovat dobře kytici není jednoduché, měl ale zvláštní cit pro vyjádření tohoto námětu tak, aby uchoval pomíjivou krásu a křehkost květin.

Díla tohoto malíře najdeme v mnoha soukromých sbírkách a jejich majitelé je mají rádi pro svou poetickou náladovost.

Jan Blažek (1920 – 1981)

Jan Blažek se narodil v Křídlech u Nového Města na Moravě a dodnes je řazen k předním uherskohradištským výtvarníkům. I když sociální postavení rodiny nebylo nejlepší a byl tak předurčen k dělnické profesi, nevšední výtvarný talent jej nakonec přivedl na Školu umění ve Zlíně, která umožňovala studium i příslušníkům sociálně nejslabších vrstev. Sám se pak stal profesorem na této škole a po řadu let byl vedoucím malířského oboru.

Na formování jeho uměleckého profilu mělo vliv několik činitelů. Z počátku to byli jeho učitelé, z nichž prof. Hroch a Hofman ovlivnili barevnou skladbu a prof. Wiesner a Gajdoš měli podíl na vývoji figurální kompozice. A k tomu se přidaly silné dojmy z rodného kraje, oblasti Českomoravské vysočiny, která tolik učarovala Slavičkovi, Průchovi či Kavánovi. Snažil se v ní vystihnout kontrast mezi rozlehlými lány a drobnopisem krajinného reliéfu. Zejména v 70. letech jej upoutala také krajina Kopanic, v reliéfu i barevnosti členitější a dramatičtější.

Jeho krajiny jsou velkoryse modelované, otevřené a porostlé řídkou vegetací. Je z nich čitelná pevná kompoziční stavba a tvarové i barevné zjednodušení. Široké, jistě kladené tahy štětce využívají všech tvárných vlastností barev. Směr tahů, sytost tónů a jejich vzájemné vztahy pak utvářejí plynulou modelaci terénu i povahu povrchové struktury předmětů.

Vedle olejomalby také dobře ovládal techniku akvarelu. Můžeme těžko jednoznačně určit, kde je námětové těžiště jeho práce – zda v krajině nebo v člověku, který ji zabydluje. Zájem o člověka přivádí Blažka také k portrétu. Možností zachycení prchavého a proměnlivého výrazu tváře jej upoutala hlavně dětská podobizna. Živost a bezprostřednost výrazu je mu ale vlastní i u figurálních kompozic, které zachycují všední chvíle života dětí i rodiny. Byl malířem prostého všedního života podaného bez příkras.

Jaroslav Hrabec (1923 – 1990)

Jak už jsem se zmínila, také tento malíř patřil k žákům Vladimíra Hrocha a i když ho to zprvu táhlo ke grafickému projevu, nakonec se náplní jeho tvorby stala krajinomalba.

Narodil se v Palkovicích na Ostravsku a od mládí tíhnul svým založením k volné přírodě. Jeho tvůrčí počátky sahají k období druhé světové války, po jejímž skončení se dostal na Školu umění ve Zlíně. Zde načerpal potřebné znalosti a rozvinul svůj talent. Zpočátku přilnul víc než k malbě ke grafice, zejména rytiny a litografii ovládal bravurně a s jistotou. A tak po ukončení studia dostal na škole místo profesora grafického oboru a na škole působil i po jejím přestěhování do Hradiště.

Od počátku šedesátých let se u něj začíná probouzet zájem o barvu a touha po vyjádření citových stavů, které vycházejí z jeho vztahu ke krajině. Temperamentní kolorit Slovácka a jeho krajiny jej nakonec zaujal natolik, že se začal více seznamovat s jeho životem a odsud už to byl jen krok ke krajinářské práci. Ke krajině měl odjakživa hluboký a vřelý vztah, a tak není divu že se stala jeho bohatou inspirační základnou. Vybíral si motivy s mírně zvlněným terénem, jen s ojedinělými stromy a nejvíce blízká mu byla sluncem prozářená jarní a letní příroda.

Jeho výtvarný projev je živelný a dramatický a vývojem směřuje k expresně tvarové stylizaci. Slovácko má také vliv na rozšíření barevné škály Hrabcových obrazů. Na mnohých můžeme pozorovat zjemnění valérových přechodů, kterými tak mohl tlumočit citové prožitky vlastního nitra.

Ve svém celoživotním výtvarném snažení neustrnul na jednom způsobu projevu, ale v poctivém a houževnatém úsilí hledal a nakonec také našel osobitý způsob výtvarné řeči, která mu poskytovala bohaté možnosti seberealizace. Pro jeho dílo je typický vysloveně optimistický výraz.

Jestliže mezi Vladimírem Hrochem a jeho žáky byla spojitost především díky zlínské Škole umění a působení v Uherském Hradišti, ráda bych vzpomenula ještě další malíře, kteří touto školou neprošli, ale přesto mají také nemalý význam pro regionální umění. S Uherským Brodem byl svázán malíř Vladimír Prager a k Uherskému Ostrohu neodmyslitelně patří jméno nedávno zesnulého malíře Josefa Pšurného. A nemůžu si dovolit zapomenout ani na Martina Sochora – Uprku, potomka slavného Joži Uprky.

Vladimír Prager (1909 – 1983)

Životní osudy tohoto neprávem opomíjeného malíře Uherského Brodu nebyly jednoduché. Narodil se sice ve Vlachovicích jako syn učitele Jana Pragera, ale s Brodem byl úzce svázán. Jeho strýc, archeolog, národopisec a pedagog Ferdinand Prager byl totiž jedním ze zakladatelů uherskobrodského muzea. Spolu s Vladimírovým otcem uskutečnili první vykopávky na známém pohřebišti lidu s kulturou popelnicových polí na Ďulově kopci u Vlachovic, takže malý Vladimír žil už od dětství v prostředí plném zájmu o rodný kraj.

Věrný rodinné tradici se rozhodl pro učitelskou dráhu, ve které se zaměřil na svou lásku – malbu. To začíná uskutečňovat již na brodském gymnáziu, kde se pod vedením malíře a figuralisty O. Veselého začíná věnovat kreslení a pod vedením Fr. Chmela malování. Po maturitě ještě studoval na učitelském ústavu v Kroměříži a kreslířské a malířské zkušenosti si ještě doplňoval v kurzech ve Velkém Meziříčí a na Rusavě pod vedením Josefa Šilhavého a Jaroslava Šetelíka. Jeho snem však bylo dovršit své vzdělání na AVU v Praze. Bohužel mu to ale nebylo dopřáno. Nejprve mu v tom zabránila

druhá světová válka a po ní těžké onemocnění. Na doporučení Bohumíra Dvorského, Adolfa Hoffmeistera, Vincence Makovského a po úspěšném složení zkoušek byl sice přijat, ale po krátké době musel studia přerušit a nakonec se jich vzdát úplně. Na živobytí si tak po celý život vydělával učením v okolních obcích Brodu – Šumicích, Vlčnově a Strání.

Nesplnění svého snu nesl velmi těžce. I když se trochu stáhl do soukromí, nepřestal chodit se skicákem a štaflema po Brodě a okolí a maloval mizející svět. Ztvárnil nespočet pohledů na město samotné i na Černou horu, Králov, Lopeník či Javořinu. Zachytil náměstí, uličky, hradby i stará zákoutí dnes již neexistující „Židovny“. Jeho akvarely, pastely, perokresby či kvaše tak nabyly i na hodnotě dokumentační. Mimo jiné se věnoval i malbě zátiší, portrétů a je autorem také několika ilustrací.

Uspořádal mnoho výstav – v Brodě, Kralupech či v Přerově. V roce 1972 se uskutečnila jeho poslední výstava, pak již vystavovat nesměl. Nebyl členem Svazu umělců. Ne proto, že by neuměl malovat, ale nebyl politicky angažovaný a neměl „odpovídající“ školu. Maloval tedy sám pro sebe a svá díla rozdával. I přes psychické ponížení a postupující nemoc maloval stále až do své smrti roku 1983.

Vladimír Prager byl malířem, který i bez akademického vzdělání dokázal vystihnout charakteristické rysy krajiny a zachytit její duši.

Martin Sochor – Uprka (1910 – 2004)

Životní portrét tohoto umělce je naplněn podivuhodnými zápasy o vlastní existenci, aniž by se tak stalo na úkor jeho malířské práce. Narodil se roku 1910 v Hroznové Lhotě, v domě Joži Uprky, kde Martinova matka, Alžběta Sochorová, sloužila jako hospodyně. Byla sem povolána poté, co žena Joži Uprky, oslabena po porodu, musela být převezena na léčení. Slavný malíř zůstal sám a paní Sochorová jeho nabídku přijala. Narodily se jí zde tři děti. Dvě z nich bohužel zemřely během druhé světové války a třetím byl právě Martin Sochor – Uprka.

Po otci zdědil mimořádné nadání a kráčel v jeho šlépějích co se týče lásky a obdivu k rodnému kraji. Talent se projevil v kreslířských a malířských počátcích už během studia na hodonínském gymnáziu, kdy byl pod vlivem nejen svého otce, ale i ak. mal. Livory, profesora na gymnáziu. Pravidelně navštěvoval výstavy SVUM v Hodoníně a poznával tak díla malířů tohoto uskupení. Současně se začal učit na housle. Vojenskou službu pak absolvoval jako hudebník u plukovní hudby v Užhorodě a veškeré volné chvíle zde trávil cestováním po okolí a skicoval malebné přírodní scenérie.

Po návratu na Moravu a do civilu se vyučil malířem – natěračem a v oboru reklamní propagace. Kromě akvarelu se začal věnovat také olejomalbě a fotografování. Po celé období okupace působil jako houslista v symfonickém orchestru v Hodoníně.

V roce 1955 poprvé vystavoval své akvarely na výstavě v Hodoníně. Cestoval po Čechách, Moravě i Slovensku a za svůj celoživotní malířský cíl si podobně jako jeho otec vytyčil zachycení mizející krajiny, lidových zvyků a krojů Moravského Slovácka.

Martin Sochor – Uprka byl figuralistou, portrétistou, především ale výborným krajinářem. Jeho doménou z hlediska technik malby byl akvarel, který ovládal bravurně. Maloval rychlými dotyky štětce, dokázal pracovat s denním světlem a rozkládat ho po celé ploše obrazu. Toho všeho dosáhl usilovným autodidaktickým studiem, neboť mu nebylo dopřáno malířského vzdělání na Akademii. Proto také nebyl ve své době přijat uměleckou

společností. Martin Sochor ale tuto nepřízeň osudu na vědomí příliš nebral. Pro něho bylo kreslení a malování samozřejmou a nezbytnou součástí života.

V roce 1990 se pak stal členem Sdružení výtvarných umělců Moravsko-slovenského pomezí, o kterém se ještě zmíním v následující kapitole.

S Uherským Brodem se váže jméno ještě jednoho umělce, a tím je malíř a pedagog **Bohumil Puchýř (1914 – 1985)**. Bohužel se mi o něm nepodařilo získat dostatek informací, a tak se o něm alespoň krátce zmíním.

Narodil se a vyrůstal v Novém Městě na Moravě, na Vysočině, kterou proslavily osobnosti významných jmen jako Slaviček, Jambor či hudební skladatel Bohuslav Martinů. I když se vypracoval na velmi zkušeného krajináře, nikdy přímo tento obor na škole nestudoval. Vystudoval kreslení na fakultě architektury VUT v Brně a znalosti a zkušenosti také získával v modelování u ak. mal. Vincence Makovského.

Bohumil Puchýř byl dlouholetým a u studentů oblíbeným pedagogem. Od roku 1946 učil na brodském gymnáziu kreslení a dekorativní geometrii. Nějakou dobu působil na Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích a nakonec se dostal zpět do Brna na VUT, kde od roku 1956 dvacet let učil studenty fakulty stavební a architektury. A zvládal ještě externě působit na fakultě okrasného sadovnictví Vysoké školy zemědělské v Lednici, kde přednášel na téma Znárodnování krajinářských úprav.

A při této náročné pedagogické práci byl stále aktivním malířem, především krajinářem. Miloval svoji rodnou zem, a proto ji maloval nejen štětcem a barvami, ale především srdcem. Z hlediska žánru se ale nevyhýbal ani portrétní malbě a dekorativnímu malířství. Navrhl několik divadelních úprav Slovákemému divadlu v Uherském Hradišti, neboť divadelnictví miloval a věnoval se mu od dětství.

Šel svojí cestou výtvarného realismu, měl vytříbený názor a vkus a zařadil se mezi uznávané umělce svého kraje. Jeho obrazy mají cenu nejen uměleckou, ale i historicko-dokumentační.

Josef Pšurný (1918 – 2003)

Tento malíř patří nepochybně k zajímavým osobnostem regionálního umění druhé poloviny 20. století. Byl člověkem mimořádně skromným a poctivým ve svém konání a takové je i celé jeho dílo. Cesta za uskutečněním jeho životního cíle, totiž věnovat se aktivně výtvarnému umění, byla poměrně dlouhá a složitá.

Nejprve se vyučil na písmomalíře, což mu přineslo nejen řemeslnou zručnost, ale prostřednictvím svého mistra získával základní informace o umění a malířství. V letech 1940 – 1950 pak studoval na brněnské Škole uměleckých řemesel. Od svých učitelů, profesorů F. V. Süssera a K. Jílka, získal kromě základů malby a otevřeného vztahu k moderní české kultuře také poznání, že umění má vyrůstat z domácí půdy i tradice a že krajina domova je klíčem k uměleckému poznání.

Po studiích se ovšem nemohl věnovat plně jen malířské tvorbě. Vrozený smysl pro odpovědnost vůči své rodině a nutnost existenčního zabezpečení ho přinutil rozdělit svůj život do dvou rovin. Ta první se skládala ze zaměstnaneckého poměru u Českých drah a z běžných denních starostí, ve druhé se pak uchyloval do minisvěta svého ateliéru.

Ve svých výtvarných počátcích se seznamoval s historickými a vývojovými souvislostmi moderního umění. Byl si ale vědom potřeby vlastní orientace, aby z mnoha poznatků mohl vytvořit své stanovisko a propracovat se k subjektivnímu názoru. V jeho tvorbě najdeme figurální kompozice, portréty i zátiší, ale přírodní tematika mu byla nejbližší a krajinomalba se stala jeho doménou.

Bohatým inspiračním zdrojem byl pro něho Uherský Ostroh a jeho okolí. Důvěrná znalost rodného kraje mu pomáhala nacházet místa, jejichž zdánlivá všednost v sobě ukrývala zajímavou a působivou atmosféru. Na svých pravidelných toulkách pleněrem si všímal charakteristických skladebných znaků, které pak v barevné stylizaci přenášel do svých obrazů. Krajina pro něho nebyla pouhou předlohou k portrétování, ale vnímal ji jako nekonečný tok sdělení, poselství, vzpomínek, vjemů a nálad. V osobitém malířském rukopisu pojednával tyto záběry v uvolněném velkorysém tvarosloví, rozmáchlými tahy štětce a vyřazoval nadbytečné detaily. A do toho vkládal lehce naznačený životní prvek - člověka s koníkem, jako symbol vzájemné pospolitosti a oboustranné potřeby.⁸

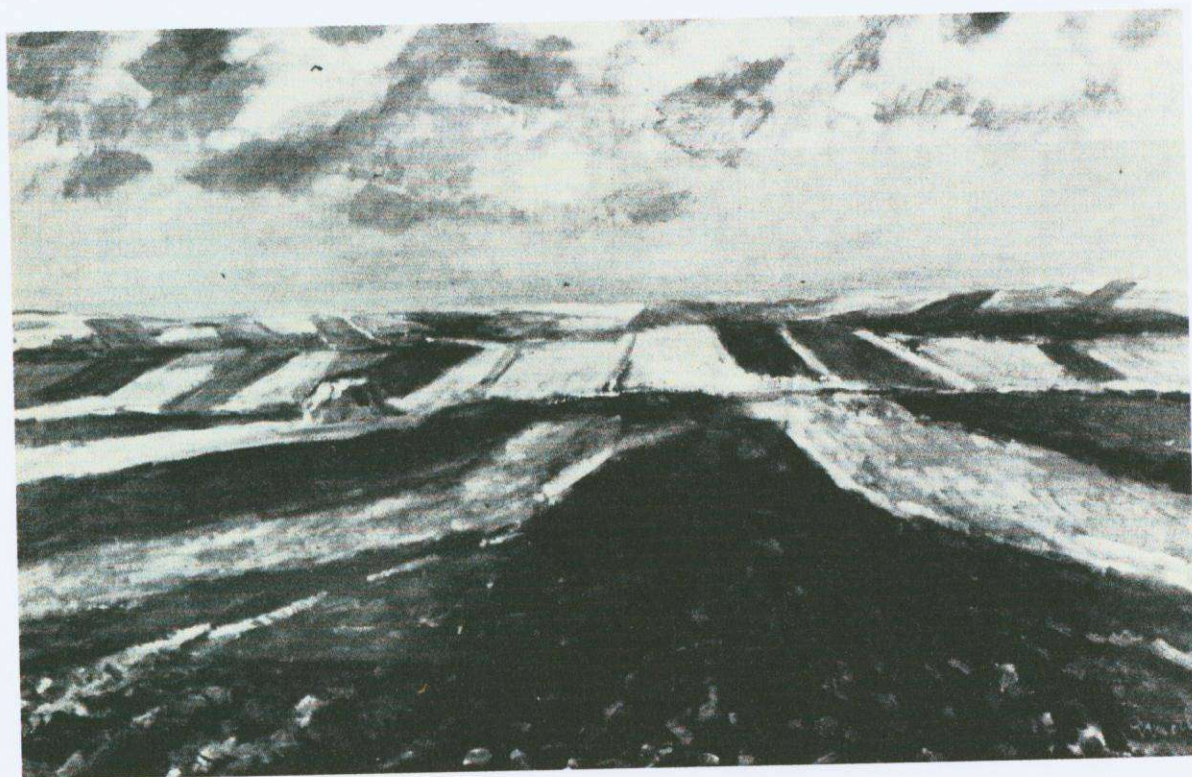
Jeho barevná paleta se v průběhu mnoha let ustálila v okruhu tlumených odstínů modrých, fialových a hnědých v kontrastu s černou, šedou a bílou. Zvláštní poetiku pak do obrazu vnáší růžové valéry. Více barevnější škálu volil Pšurný v obrazech zachycujících rodné město.

I když většina z jeho obrazů jsou olejomalby, v jeho ateliéru vznikaly také desítky akvarelů, kvašů a pastelů. Desítky výtvarných děl, které vznikaly v návazných řadách různých variant, jsou pro nás přesvědčivými doklady o autorově neúnavné pracovitosti.

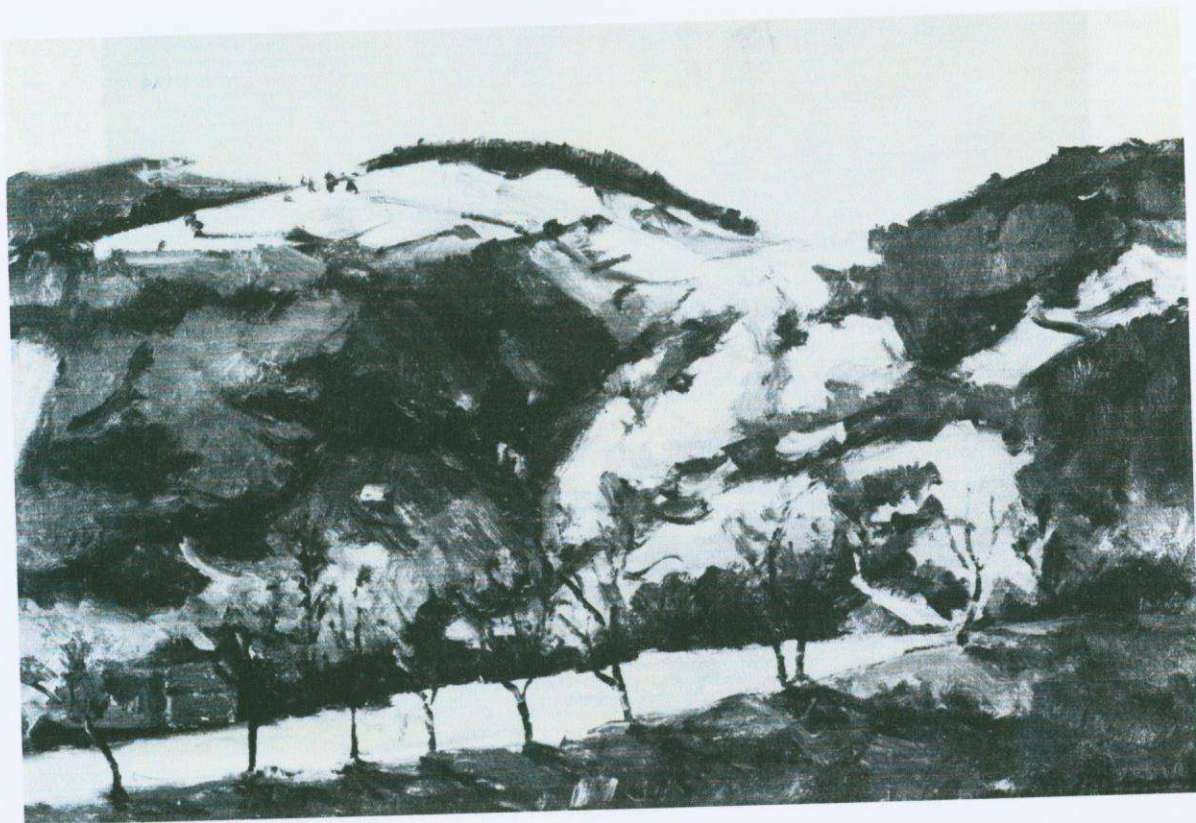
V jeho obrazech cítíme otisk jeho duše, jeho lásku k lidem i k domovu. V přeneseném významu se dají jeho krajinářské výjevy vnímat jako monumentální chrámy, do nichž by měl člověk vstupovat s úctou a pokorou.

Vladimír Hroch: Vinice, olej na plátně, 1964

Vladimír Hroch: Oranice, olej na plátně, 1964

Josef Beran: Podzim na Bošackách, olej na plátně, 1979

Jan Blažek: Časné jaro u potoka, 1969

Vladimír Prager: Havříce, olej na lepence

Bohumil Puchýř: Partie z Kopanic, olej na plátně

Martin Sochor – Uprka: Strážnické chaloupky, pastel, 1940

Martin Sochor – Uprka: Před sklepem, akvarel, 1946

Josef Pšurný: Zima na řece Moravě, olej

2.5 Generace současných umělců

Nástup další, mnohem progresivnější skupiny narozené ve 40. a 50. letech, s sebou přinesl nové tendence, které se už zcela oprostily od regionální příslušnosti a staly se součástí širokého proudu českého umění. Většina z těchto umělců prošla studiem na Střední uměleckoprůmyslové škole v Uherském Hradišti a mnozí z nich se sem pak vrátili jako pedagogové. Z těchto umělců se zmíním o ak. mal. Františku Cundrlovi, který později přešel do Prahy. A z další, o dvacet let mladší generace, jsem vybrala ak. mal. Vladimíra Zálešáka, který dosud na škole působí.

František Cundrle (nar. 1943)

Z obrazů tohoto rodáka ze Strážnice také můžeme cítit pevnou vazbu na jeho rodný kraj, podobně jako u malířů předchozích generací. To vše je ale podáno moderním způsobem a osobitým rukopisem.

Od roku 1958 studoval na hradištské SUPŠ u profesorů V. Hrocha, J. Blažka, K. Hofmana a J. Berana a záhy si osvojil spontánní malířský přednes a expresivní štětcový rukopis i barevné ladění. Už ve třetím ročníku byl přijat na pražskou AVU i bez ukončení střední školy. A tak po přípravném kurzu u prof. Jiroudka přichází roku 1963 do figurální speciálky prof. Součka. Navštěvoval i grafický ateliér docenta Čepeláka.

V době studia se účastnil mnoha studijních cest do zahraničí, z nichž nejpłodnější a nejprínosnější byla cesta do jižní Francie, která přispěla k intenzivní orientaci Cundrly na krajinu. Ne proto, že by se dal sentimentálně uchvátit touto atraktivní krajinou, ale uvědomil si inspirativní sílu krajiny vůbec.

Po této lekci si výtvarně daleko více uvědomuje krajinu kolem rodné Strážnice a po skončení studií se jí stále větším zájmem věnuje. Rád maluje v plenéru, veden bezprostředním smyslovým prožitkem reality a často pak svoje dojmy přetavuje a výtvarně modifikuje. Expresivní výraz se prolíná i do tvarové nadsázky, usiluje o kompoziční zjednodušení. Postupem času se stupňuje jeho snaha o členění obrazu do výrazných prostorových plánů a nebojí se používat fauvisticky čistou paletu. Jeho obrazy nejsou pouze podobiznami krajiny, ale jejím vnitřním hlasem.

Vladimír Zálešák (nar. 1961)

Je jedním ze současných pedagogů na hradištské SUPŠ, kde působí od roku 1992 a vyučuje zde technologii malby. Žije v Nivnici u Uherského Brodu, ale dětství prožil v Bánově. Odtud pocházel i jeho významný předek, po kterém pravděpodobně zdědil umělecké geny. Jedná se o Štěpána Zálešáka, sochaře a řezbáře žijícího na přelomu 19. a 20. století. Ve své době byl významnou osobností na pražské uměleckoprůmyslové škole a jeho díla zdobí chrám sv. Víta či sv. Barbory v Kutné Hoře.

Vladimír Zálešák je absolventem pražské AVU a žákem prof. Jiroudka. Po skončení studií se věnoval několik let restaurátorské práci a poté začal učit na škole.

Co se týče jeho námětového zaměření, sám k tomu říká: „Po portrétních a figurálních pracech, kterým jsem se věnoval na škole a ještě krátce po ní, jsem přešel na krajinomalbu. Krajinářská tematika totiž vyzařuje velmi klidným dojmem a je balzámem pro duši.“

Je si vědom toho, že česká moderní krajinomalba prošla dlouhým výrazným vývojem a má u nás dobrou tradici. Proto se věnuje této tematice s poctivou zodpovědností. Maluje převážně olejem, ale najdeme u něj obrazy i s kombinovanou technikou. Nemá vyhraněný

kout přírody jako zdroj inspirace, jeho práce vyvěrají ze zážitků, vjemů, pocitů i vzpomínek. Obrazové kompozice jsou promyšlené, s citem pro pevný řád. Kultivovaná barevnost převážně zelených, modrých a žlutých odstínů vyjadřuje symbolickou podstatu života. Z každého díla vyzařuje poetická atmosféra. Velkoryse pojaté barevné plochy jsou často dotvářeny drobným rukopisem, který je pečlivě provedený a působí jako strukturálně oživující prvek.

V poslední době se v Zálesákových krajinách stále častěji objevuje figura, která působí křehkým dojmem, ale přitom je rovnocenným partnerem okolního prostoru. Možná je to další cesta, kterou se bude tento malíř dále ubírat.

Na tomto místě bych se také chtěla zmínit o významném výtvarném uskupení, působícím v Uherském Brodě, o **Sdružení výtvarných umělců Moravsko – slovenského pomezí**. Bylo založeno roku 1990 a nepřímě navazuje na ideály Sdružení výtvarných umělců moravských v Hodoníně, založené Jožou Uprkou v roce 1907.

Sdružení ve své široké členské základně zahrnuje výtvarné obory od kresby, grafiky, malby, umělecké fotografie až po dřevěnou plastiku. Jeho členové pocházejí nejen z Brodu, ale i bližšího či vzdálenějšího okolí, a v minulosti k nim patřili i slovenští výtvarníci. Obsahová podstata většiny jejich děl vyjadřuje především lásku a hluboký vztah k zemi, v níž umělci žijí a tvoří. Jedním z nosných programů sdružení je kromě propagace regionu, moravského Slovácka, představovat veřejnosti zapomenuté umělecké osobnosti v regionu působící.

Ne všichni členové tohoto sdružení mají výtvarné vzdělání. Mnozí z nich k současnému výtvarnému projevu dopracovali usilovným samostudiem, což ale v ničem nesnižuje kvalitu jejich prací. Vybrala jsem si dva z těchto autodidaktů, Stanislava Knotka a Miroslava Kubiše, jejichž těžiště ve výtvarné tvorbě je právě v krajinomalbě.

Stanislav Knotek (nar. 1936)

Hlavním výrazovým prostředkem tohoto rodáka ze Strání není ani tak olejomalba, i když té se v poslední době také věnuje, ale je to hlavně kresba, grafika a technika pastelu.

Jak sám uvádí, kreslil a maloval už od dětství, ale intenzivně se výtvarnému umění začíná věnovat až v šedesátých letech pod vedením ak. mal. Josefa Běhůnka z Uherského Brodu. Od té doby zájem o umění nikdy neutuchal. Na jeho uměleckou tvorbu má největší vliv krajina Bílých Karpat, život lidí na Moravsko – slovenském pomezí i lidová kultura tohoto regionu. To všechno je pro něj nevyčerpatelným zdrojem inspirace a poskytuje mu nepřeberné množství námětů pro grafické i malířské ztvárnění přírody i městských a vesnických zákoutí. K jeho oblíbeným námětům patří pohledy na Strání, Javořinu i na slovenský Inovec. Umí si vybrat z přírody motiv, dominantu, která ho přitahuje. Často jsou to osamělé stromy, skály v krajině nebo část městské architektury.

Z grafické tvorby si Stanislav Knotek oblíbil zejména tisk z hloubky, zvláště pak techniku mezzotinty a suché jehly. Z barevných tisků převládá červenomodré zabarvení a rád používá odstín inkoustové modři. Knotek také vede grafickou skupinu G 90, která byla založena v rámci výše zmíněného Sdružení.

Mezi další témata Stanislava Knotka patří například grafické ztvárnění dominant města Brna a také ilustrace ke knize J. Chovance: Toulky po rodném kraji.

Miroslav Kubiš (nar. 1938)

Malíř Miroslav Kubiš pochází z obce Bánov nedaleko Uherského Brodu. Zájem o výtvarné umění se u něj projevil již v mládí, kdy se při výletech po okolí začínal jeho skicák plnit množstvím drobných kreseb, tvořených hlavně tužkou nebo uhlím. Z námětů si vybíral staré venkovské uličky, stavení a statky a další motivy vyhledával v krajině. Nezůstalo ale jen u kreseb a roku 1967 se přihlásil do výtvarného kroužku při Závodním klubu Svit, kde tehdy pracoval. Tady si pod vedením profesora Kousala vyzkoušel nejrůznější techniky. Nejvíce ho oslovila malba, které se od té doby stále více věnoval. Dodnes tvoří stěžejní část jeho tvorby, kromě kreseb rudkou a uhlím, právě malby temperou, akvarelem a olejem.

Převážnou část Kubišových obrazů tvoří panoramatické a širokoúhlé záběry přírodních scén předhůří Bílých Karpat, rád zachycuje okolí svého rodného Bánova, Bystřice pod Lopeníkem i Uherského Brodu. Příroda je mu nevyčerpatelným inspirativním zdrojem. Kubišova plenéristická malba je realistická a pro jeho výtvarný rukopis je typická jednoduchost a prostota vyjádření. Můžeme z něj vyčíst úsilí o řešení hry světla a stínu a barevných valérů v časových proměnách dne i ročního období. Tím se přibližuje k impresionistickému nazírání na krajinářskou malbu.

Barevný kolorit jeho obrazů je zemitý, převládají hnědé a okrové barvy, z kterých můžeme cítit vnitřní hlas země. Stopa štětce či špachtle v sobě nezapře expresivní pojetí malby.

K častým tématům jeho tvorby patří také zátiší – a to jak klasická květinová a ovocná, tak i jídelní, z nichž vynikají především čajové a kávové servisy.

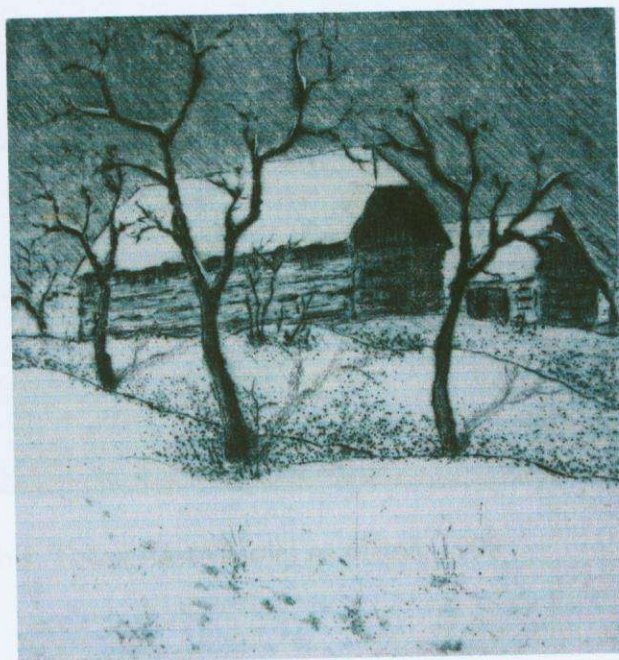
Vladimír Zálešák: Rozkvetlé stromy, olej na plátně, 1994

Vladimír Zálešák: Krajina s řekou, olej na plátně, 1991

Stanislav Knotek: K rybníku – Strání, pastel, 1996

Stanislav Knotek: bez názvu, suchá jehla, 1998

Miroslav Kubiš: Nezdenice, olej na plátně

Miroslav Kubiš: Točna Rasová, olej na plátně, 1998

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Úvod

Poprvé jsem se ke kreslení a malování krajiny přímo v plenéru dostala na střední škole, kde jsme tento kurz absolvovali dvakrát. První pokusy byly samozřejmě nesmělé, tápali jsme a nevěděli jak na to. Postupně jsme ale nabírali stále více zkušeností, poznatků a snažili se proniknout hlouběji do problému. A protože jsem měla už od dětství blízko k přírodě, přitahoval mě tento obor malby stále více. Na vysoké škole tyto plenérové kursy k mému potěšení pokračovaly, a tak jsem se mohla ve zpracování tohoto tématu dále vyvíjet. Změny byly patrné nejen ve výtvarném projevu, ale i výběru námětů či pohledů. Zpočátku mě lákala poklidná lesní zákoutí, skupinky stromů u cesty a vybírala jsem si motivy spíše intimnějšího charakteru. Tomu odpovídal i více méně realistický styl malby. Ale během těch několika let mě začal přitahovat pravý opak - krajina doširoka otevřená, s nekonečnými výhledy, kterým jsem se předtím vyhýbala. To si žádalo i uvolněnější rukopis, oproštění se od detailů a expresivnější podání malby.

Proto jsem si pro praktickou část diplomové práce zvolila cyklus obrazů – krajinomaleb, neboť jsem se tomuto tématu chtěla dále věnovat a pokusit se objevit možné další cesty jeho ztvárnění.

3.2. Inspirační zdroje

Už v hlavním úvodu jsem uvedla, co mě vedlo ke zvolení tématu mé diplomové práce. A jakmile jsem se rozhodla pro krajinomalbu, nebylo pochyb o tom, že inspirací mi bude rodná oblast Moravského Slovácka. Nejen pro mou lásku k tomuto kraji, ale také proto, že kopcovitá krajina Kopanic, Chřibů a Bílých Karpat byla ideální pro mou současnou zálibu v otevřené krajině.

Jako pro všechny malíře zmíněné v teoretické části, i pro mě tento kraj byl a stále je bohatou inspirační základnou, která poskytuje množství námětů pro zpracování. A jelikož okolí dobře znám, bylo pro mne snadné zajít si na oblíbená místa a hledat motivy, které mě oslovují. Byly to především pohledy do zvláště krajiny, do kopců a strání, s modravým pohořím matně se rýsujícím v dáli.

3.3. Provedení

Jako podklad pro ztvárnění svých námětů jsem si zvolila plátno, a to jednak pro jeho lehkost při jakékoliv manipulaci, ale také proto, že mi při malbě vyhovuje jeho mírná pružnost a měkkost více, než tvrdý dřevěný podkladový materiál. Všechna plátna jsem opatřila akrylovou podmalbou.

Rozměry obrazů jsou 70 x 90 cm a v jednom případě 90 x 140 cm. Pro mou práci byla tato velikost ideální, i když připouštím, že některým obrazům by prospěl i formát větší.

Obrazy jsou namalovány akrylovými barvami, se kterými pracuji už delší dobu a zaujaly mě více než barvy olejové. Jsou mi blízké svou konzistencí, která mi umožňuje jak malbu pastózními nánosy, tak při nepatrném zředění i malbu lazurní. Po zaschnutí jsou ireverzibilní a snad jedinou nevýhodou je, že také trochu ztratí na své živosti.

Většina obrazů byla rozmalována přímo v plenéru a poté dokončena v ateliéru, některé vznikaly pouze v něm. K tomu mi posloužily nejen fotografické záznamy krajiny, ale především množství skic a přípravných kreseb malovaných venku v terénu. Jsou to spontánní záznamy pocitů a nálad, které ve mně dané místo a daný okamžik vyvolávaly. Ty jsem se snažila přenést i na konečné obrazy, přičemž někdy jsem zůstávala více, jindy zas méně věrná těmto skicám. A z některých předloh jsem si pak vybrala jen část výjevu, jakýsi výřez, který mě zaujal svou kompozicí či barevností.

Cyklus obrazů vznikl v delším časovém období, a proto je mezi některými obrazy patrný rozdíl ve stylovém i barevném zpracování. Je to z části podmíněno také konkrétní předlohou a daným námětem. Některé krajiny jsou tak podány více realisticky, i když většina z nich mě lákala ke zjednodušení, stylizaci a barevné nadsázce. Tak jsem se v jednom obraze dostala do polohy ryze abstraktní.

Také jsem se snažila pracovat s rozvržením námětu do zvoleného formátu a vyzkoušela si, jaký vliv na celkový dojem z obrazu má různý podíl nebe a země. Jinak na nás působí obraz, kde nebe zabírá téměř jednu třetinu obrazu, a jinak zase ten, kde nebe je téměř vypuštěno či jen v tenké čáře naznačeno, aby se divák mohl plně soustředit na děj v krajině.

Všechny obrazy sice vycházejí z reálné krajiny Moravsko – slovenského pomezí, nejsou však popisným vyjádřením charakteru této krajiny, ale především jsou odrazem mých pocitů a dojmů a vzpomínek na ni.

V obrazové příloze přikládám jejich fotodokumentaci.

4. ZÁVĚR

Závěrem bych chtěla říct, že mi tato diplomová práce umožnila získat mnoho poznatků a zkušeností.

Měla jsem možnost hlouběji proniknout do oblasti krajinářské tvorby v regionu Moravského Slovácka, pochopit její kořeny a sledovat její vývoj a měnící se podobu v průběhu dvacátého století. Musím přiznat, že získávání potřebných materiálů k tomuto tématu nebylo jednoduché. O některých, ve své době významných umělcích, toho bylo publikováno hodně, ale o malířích, kteří měli význam jen v místě svého působení či bydliště, bylo psáno jen sporadicky. Ne o všech malířích se mi tak podařilo získat tolik informací, kolik bych si přála. Toto téma nebylo v takovém pojetí dosud zpracováno, a tak doufám, že tato práce přinese ucelenější náhled na krajinářskou tvorbu v daném období.

V prakticky zaměřené části jsem se snažila o zachycení svých prožitků z důvěrně známé krajiny. V průběhu této práce jsem mohla sledovat, jak se vyvíjel a měnil můj způsob ztvárnění tématu a otevřely se mi nové cesty, kterými by se mohla moje tvorba v tomto žánru vyvíjet. Také jsem si uvědomila, co všechno provází vznik početnějšího cyklu obrazů a jak dlouhý je to proces. Prošla jsem si všemi fázemi, které k tomu náleží - od počátečních skic a náčrtů, přes přípravu podkladu pro malbu až po konečnou adjustaci.

Mnohé z těchto nabytých zkušeností jistě ve své práci v budoucnu uplatním.

5. CITACE

1. Frolcová, Milada, Martykánová, Marie: Galerie Slováckého muzea, vydalo Slovácké muzeum, Uherské Hradiště, 1999, str. 76
2. Slovácké noviny Plus, č. 156, Uherské Hradiště, 2005, str. 1
3. Stanislav Lolek /1873 – 1936/, katalog, Galerie výtvarného umění, Hodonín, 1977, str. 2
4. Chovanec, Jan: Květy nepožehnané lásky (Toulky po rodném kraji), Jaspis, Uherský Brod, 2003, str. 50
5. Slovácké noviny Plus, č. 182, Uherské Hradiště, 2005, str. 1
6. Frolcová, Milada, Martykánová, Marie: Galerie Slováckého muzea, vydalo Slovácké muzeum, Uherské Hradiště, 1999, str. 83
7. Slovácké noviny Plus, č. 148, Uherské Hradiště, 2005, str. 1
8. Slovácké noviny Plus, č. 76, Uherské Hradiště, 2005, str. 1

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Bartošíková, Alena: O Veselí a Veselanech, Moraviapress, a. s., Břeclav, 1997
2. Frolcová, Milada: Slovník žáků a absolventů zlínské Školy umění a Střední uměleckoprůmyslové školy ve Zlíně a v Uherském Hradišti /1939-2003/, vydalo Slovácké muzeum, Uherské Hradiště, 2003
3. Frolcová, Milada, Martykánová, Marie: Galerie Slováckého muzea, vydalo Slovácké muzeum, Uherské Hradiště, 1999
4. Chovanec, Jan: Květy nepožehnané lásky (Toulky po rodném kraji), Jaspis, Uherský Brod, 2003
5. Kolektiv autorů: Výtvarníci SVUM – Sbírka ilustrovaných monografií, vydalo Sdružení výtvarných umělců, Hodonín, 1935

Katalogy:

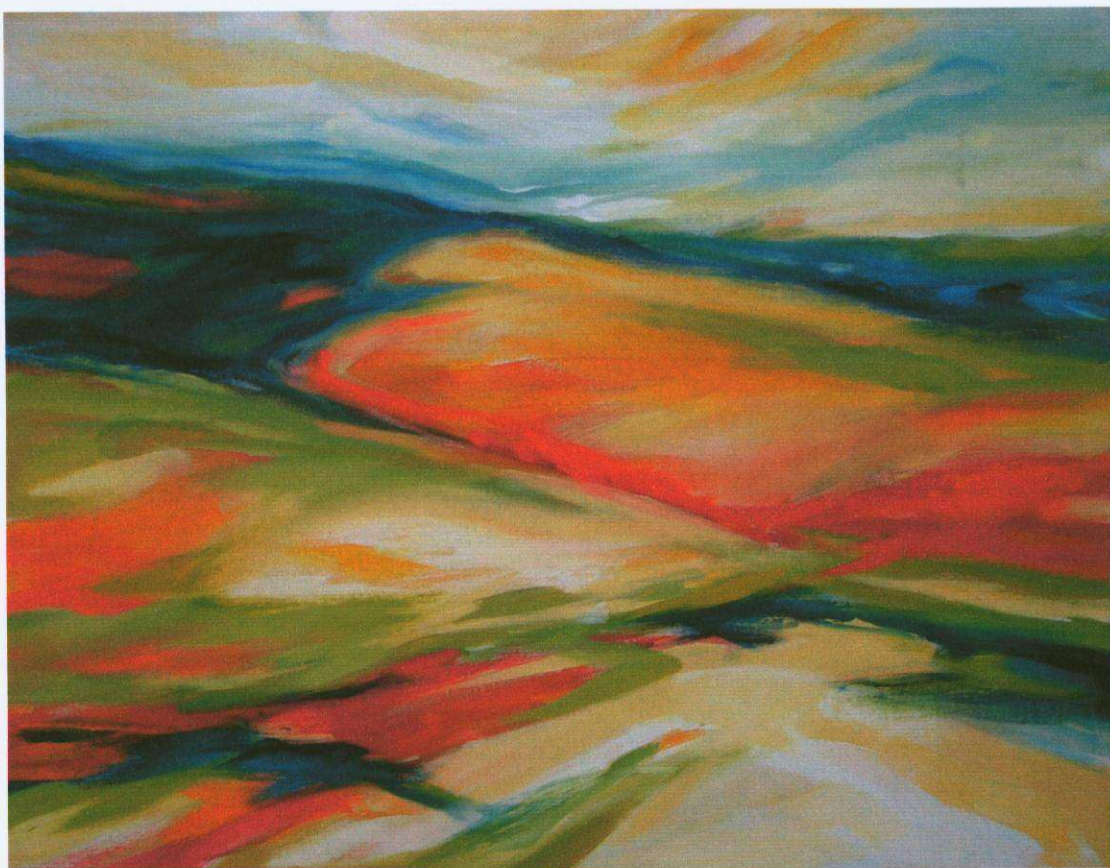
1. Jan Blažek, Jan Habarta, Slovácké muzeum, Uherské Hradiště, 1960
2. Josef Beneš - výběr z díla, Slovácké muzeum, Uherské Hradiště, 1981
3. Josef Pšurný – obrazy, Klub kultury Morava, Uherský Ostroh, 1998
4. Josef Pšurný – výběr z tvorby, vydalo město Uherský Ostroh, 2003
5. Josef Pšurný – z malířského díla /1918-2003/, Galerie Slováckého muzea, Uherské Hradiště, 2003
6. Mladý region '78, Galerie výtvarného umění, Hodonín, 1978
7. Stanislav Lolek /1873-1936/, Galerie výtvarného umění, Hodonín, 1977
8. Vladimír Zálešák – obrazy, Zlín, 1995
9. Výstava obrazů Jiřího Heřmana, Galerie Slováckého muzea, Uherské Hradiště, 1978
10. Výstava obrazů Vladimíra Hrocha, Galerie Slováckého muzea, Uherské Hradiště, 1978

Noviny a časopisy:

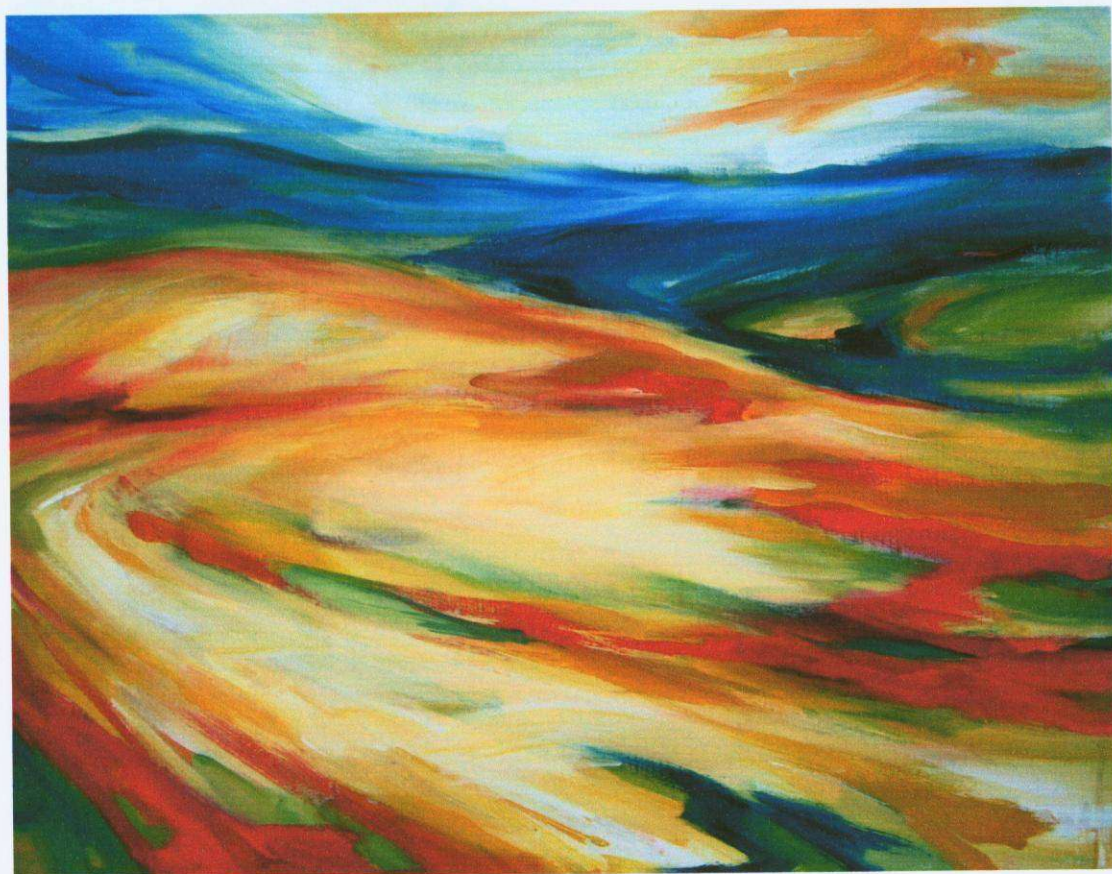
1. Almanach Sdružení výtvarných umělců Moravsko-slovenského pomezí, ročník I – IX, 1996 – 2004, vydává SVUMSP, Šumice,
2. Almanach Sdružení výtvarných umělců v Hodoníně /1924-1925/, vydalo SVUM, Hodonín, 1925
3. Brodské noviny, č. 25, 1994; č. 6 a 7, 1996, vydal Městský úřad, Uherský Brod
4. Brodský zpravodaj, č. 18, 2000, vydává Městský úřad, Uherský Brod
5. Malovaný kraj – Vlastivědný časopis Slovácka a Záhori, roč. XIV, 1978, vydalo Okresní kulturní středisko, Břeclav
6. Malovaný kraj – Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka, roč. XXXVI, č.1/2000, Moraviapress, a. s., Břeclav
7. Malovaný kraj – Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka, roč. XXXVII, č. 5/2001, Moraviapress, a. s., Břeclav
8. Malovaný kraj – Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka, roč. XXXVIII, č. 2/2002, č. 6/2002, Moraviapress, a. s., Břeclav

9. Slovácké noviny, roč. 6/57, č. 10, 1995, Uherské Hradiště
10. Slovácké noviny Plus, č. 76, 100, 118, 148, 156, 170, 176, 182 a 212, 2005, Uherské Hradiště
11. Slovácko XXII 1980 – Sborník, vydalo Slovácké muzeum, Uherské Hradiště
12. Slovácko XLV 2003 – Společenskovo vědní sborník pro Moravsko-slovenské pomezí, vydalo Slovácké muzeum, Uherské Hradiště, 2004
13. Velkomoravský kurýr, roč. I, č. 41, 1998, Synot W, Uherské Hradiště
14. Velkomoravský kurýr, roč. II, č. 18, 1999, Synot W, Uherské Hradiště
15. Velkomoravský kurýr, roč. III, č. 2, 2000, vydává Velkomoravský kurýr, a. s., Uherské Hradiště
16. Zpravodaj města Uherské Hradiště, 1970 a 1975, vydal Sdružený závodní klub ROH, Uherské Hradiště
17. Zpravodaj města Uherské Hradiště, č. 9, 1983, vydal Sdružený závodní klub ROH, Uherské Hradiště

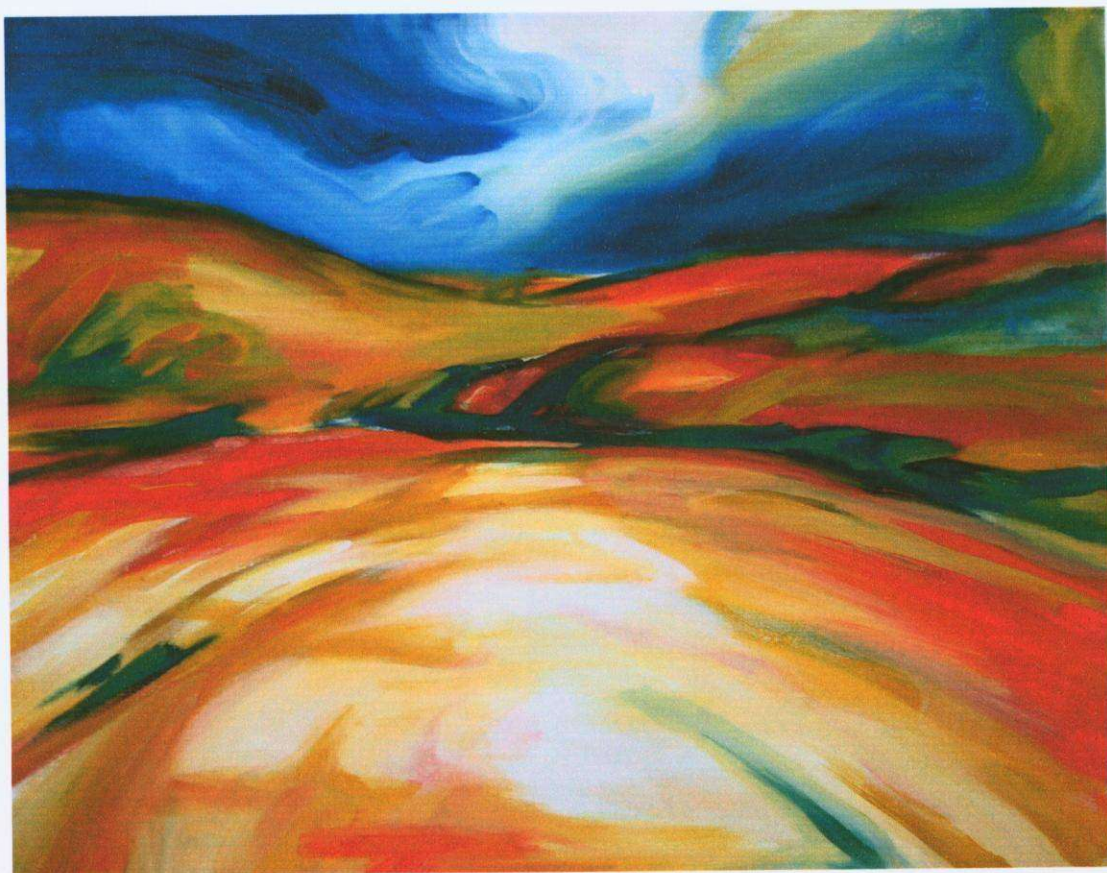
7. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

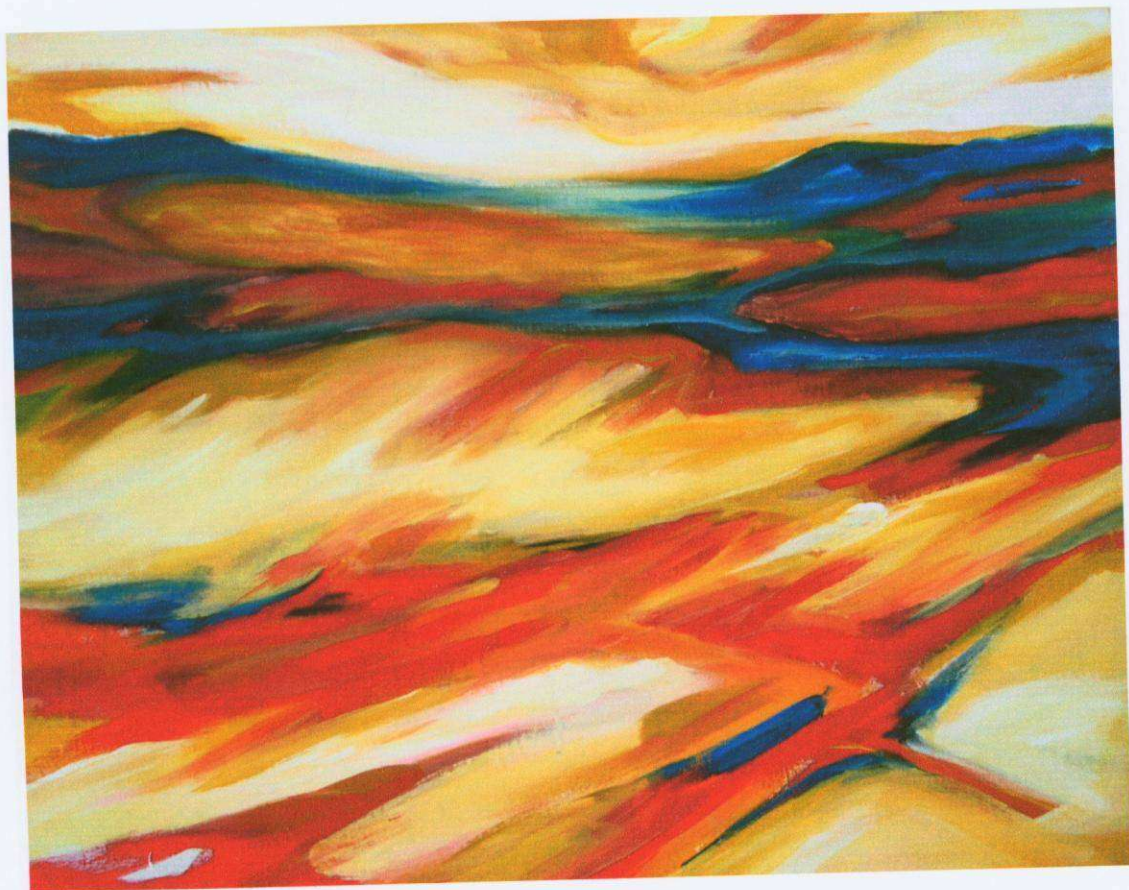
Obr. č. 1- *Krajina I*, akryl na plátně, 70 x 90 cm, 2005

Obr. č. 2 - *Krajina II*, akryl na plátně, 70 x 90 cm, 2005

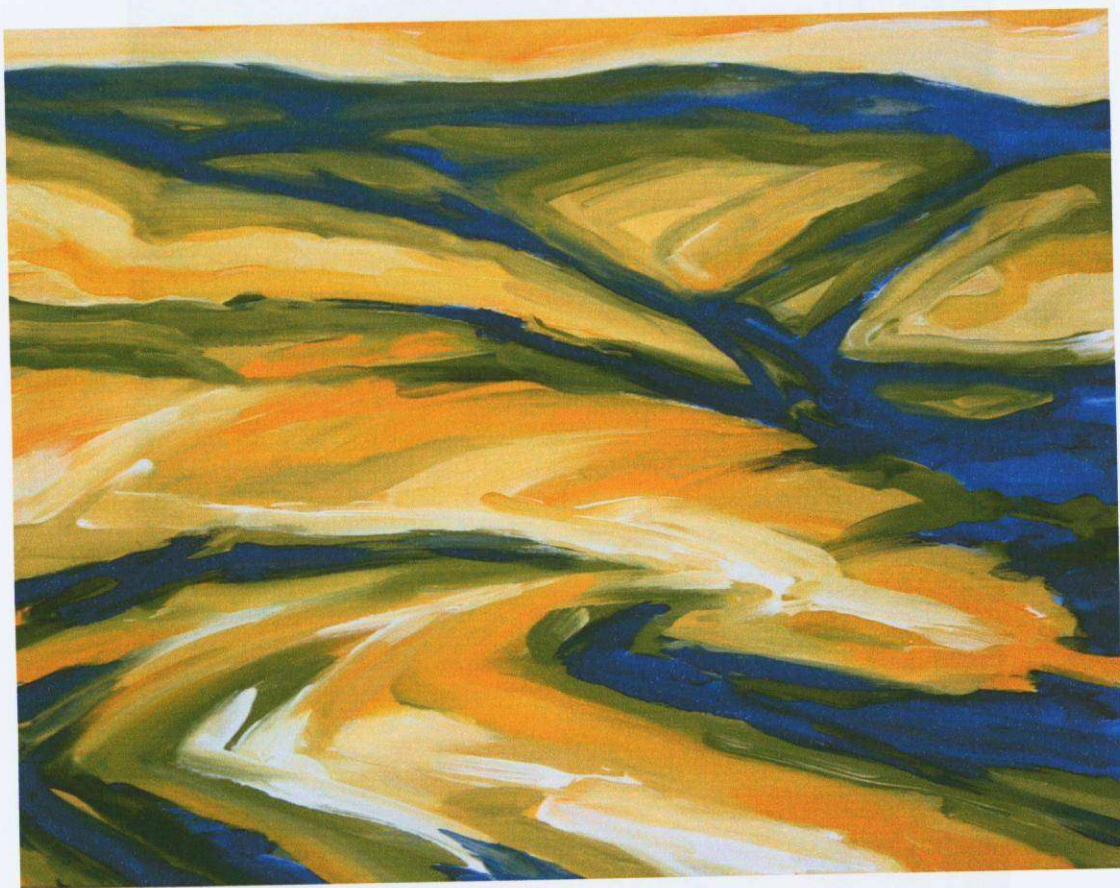
Obr. č. 3 - *Krajina III*, akryl na plátně, 70 x 90 cm, 2005

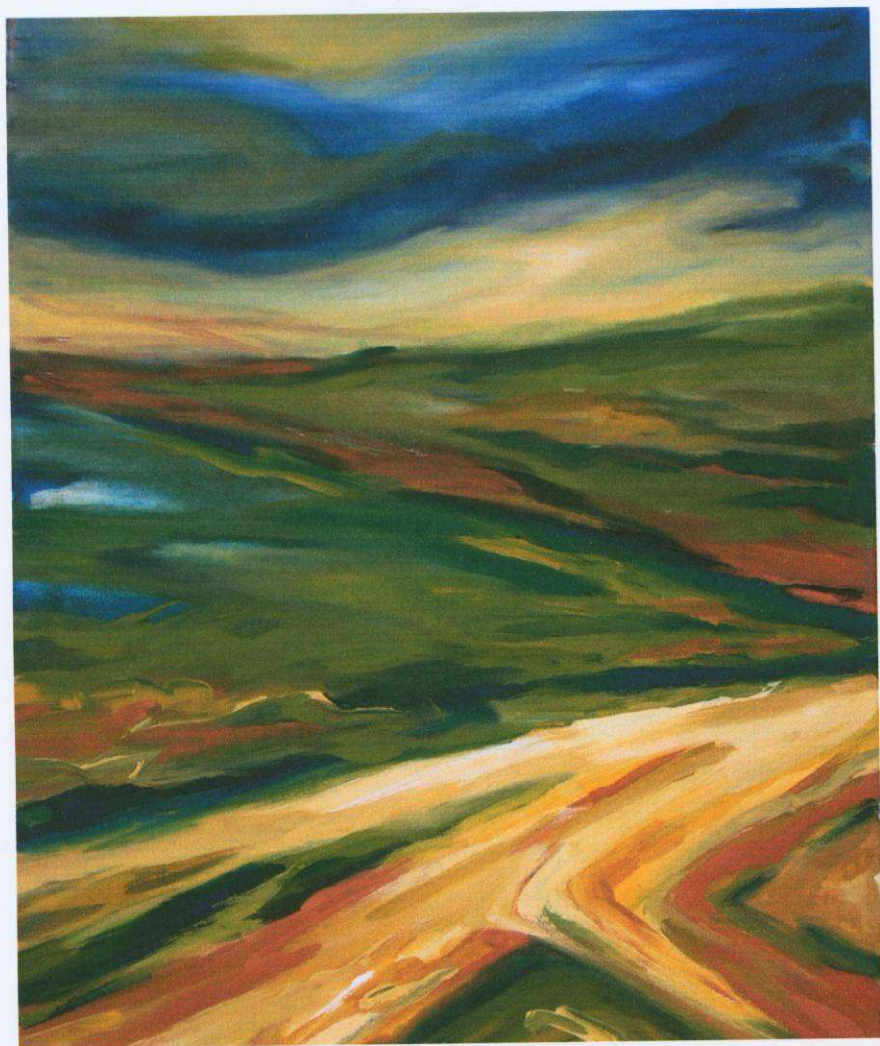
Obr. č. 4 - *Krajina IV*, akryl na plátně, 70 x 90 cm, 2005

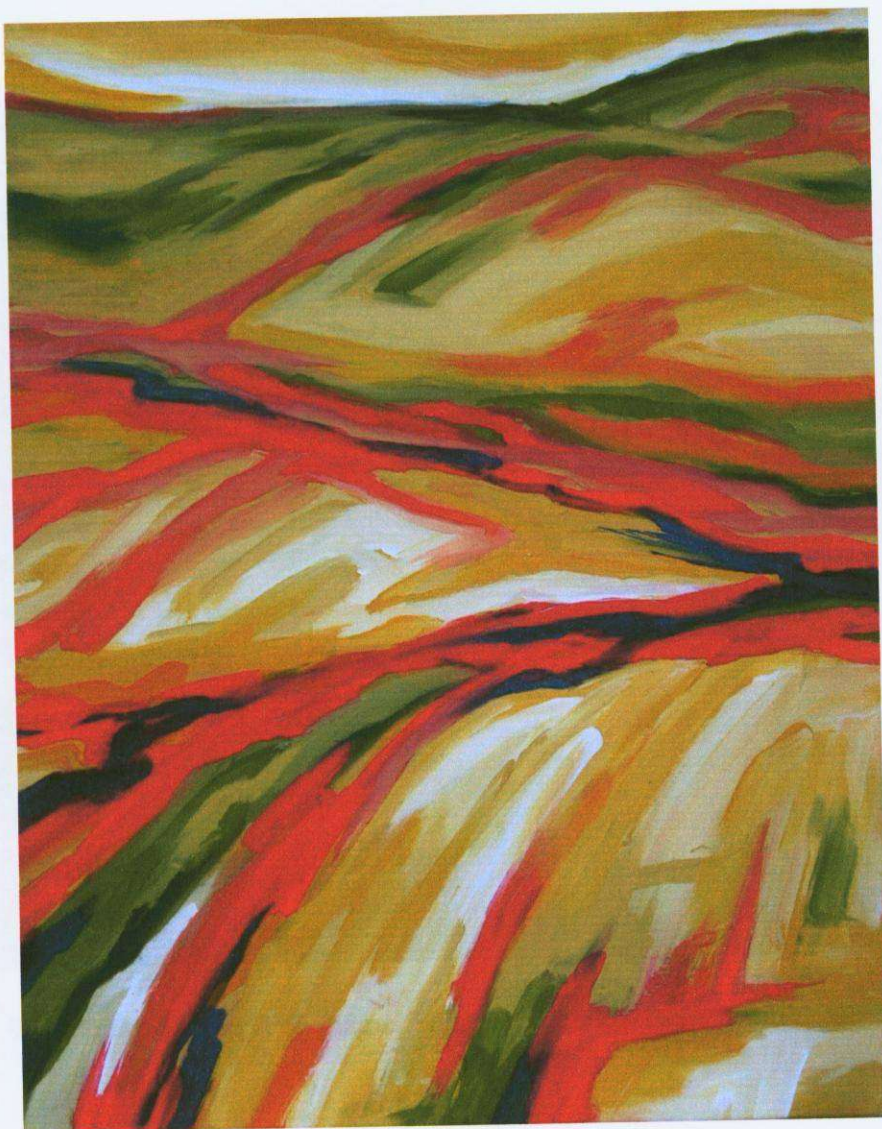
Obr. č. 5 - *Krajina V*, akryl na plátně, 70 x 90 cm, 2006

Obr. č. 6 - *Krajina VI*, akryl na plátně, 70 x 90 cm, 2006

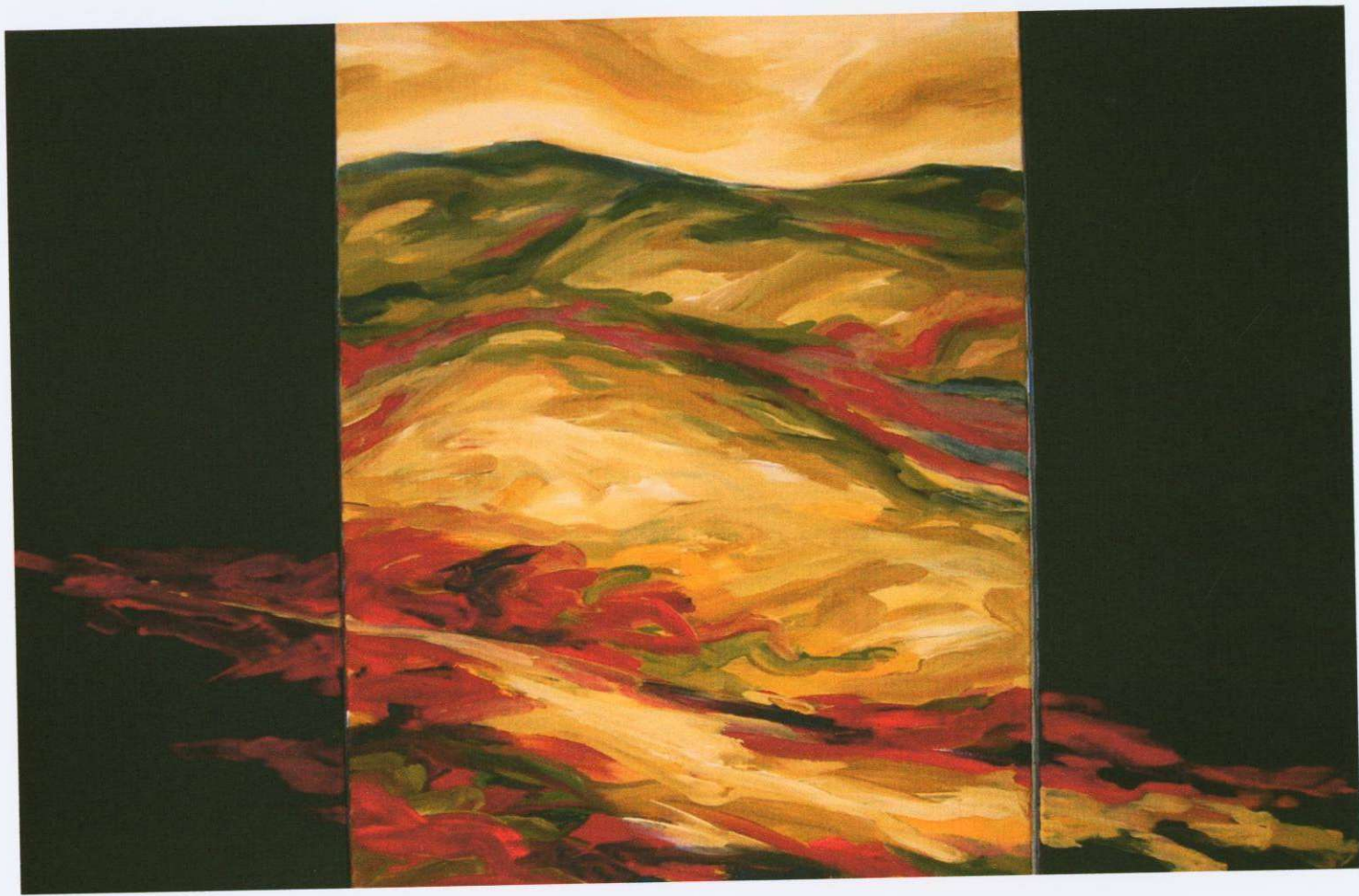
Obr. č. 7 - *Krajina VII*, akryl na plátně, 90 x 70 cm, 2006

Obr. č. 8 - *Krajina VIII*, akryl na plátně, 90 x 70 cm, 2006

Obr. č. 9 - *Krajina IX*, akryl na plátně, 70 x 90 cm, 2006

Obr.č.10 - *Krajina X*, akryl na plátně, 90 x 140 cm, 2006